

Ολόριο

Σελιδοποίηση/Σχεδιασμός εξωφύλλου:

BIBLIOTEXNIA

ISBN: 978-960-612-006-0

Copyright © 2017 για την ελληνική γλώσσα και για όλο τον κόσμο:

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΗΓΟΡΗ®, Ιπποκράτους 43, 106 80 Άθῆνα,

τηλ. 210 36.37.016 fax: 210 36.26.646

http: www.grigorisbooks.gr

e-mail: info@grigorisbooks.gr

Βαγγέλης Φίλος

Στρατηγού Δημητρίου Ιωάννου 7, 454 45, Ιωάννινα

Τηλ. 6944549746

e-mail: vfilos@gmail.com

Απαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευση καὶ γενικά ἡ ἀναπαραγωγή καὶ μετάδοση, ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, ἔστω καὶ μιᾶς σελίδας, ἢ καὶ περιληπτικά, κατὰ παράφραση ἢ διασκευή, τοῦ παρόντος βιβλίου μὲ ὅποιονδήποτε τρόπο (μηχανικό, ἠλεκτρονικό, τηλεοπτικό, φωτοτυπικό, ἠχογραφήσεως ἢ ἄλλως πως) χωρὶς προηγούμενη γραπτὴ ἄδεια τοῦ ἐκδότη (Ν. 2121/93, ἄρθρο 51). Ἡ ἀπαγόρευση αὐτὴ ἰσχύει καὶ γιὰ Δημόσιες Ὑπηρεσίες, Βιβλιοθήκες, Πανεπιστήμια, Ὅργανισμοὺς κτλ. (ἄρθρο 18). Οἱ παραβάτες διώκονται (ἄρθρο 13) καὶ ἐπιβάλλονται κατὰ τὸν νόμο κατάσχεση, ἄστικες καὶ ποινικές κυρώσεις (ἄρθρα 64-66).

Βαγγέλης Φίλος

Ολόριο

ΕΚΑΣΕΙΣ ΓΡΗΓΟΡΗ®

ΑΘΗΝΑ 2017

Περιεχόμενα

1.	Ανάστροφο	7
2.	Εγώ, η γυναίκα του Λωτ	10
3.	Συνευρέσεις	11
4.	Παντοτινό	14
5.	Σε ενεστώτα.....	16
6.	Με την πρώτη ματιά.....	17
7.	Το κλειδί	20
8.	Αγγελτήριο	22
9.	Ο άπειρος κύκλος.....	24
10.	Ό,τι έχω να πω	28
11.	Εκείνης	30
12.	Υστερόγραφο	34
13.	Ω! φως μου ακριβό.....	35
14.	Το γήινο όνειρο	38
15.	Σεναριακά - Ι	42
16.	Ανήκεις στο τραύμα σου	43
17.	Αντί	46
18.	Ερμίνα	47
19.	Στην άκρη της γλώσσας	50

20.	Άλλα	52
21.	Το λευκό πανί	53
22.	Η άγνωστη λέξη	56
23.	Ο πορτοκαλί ίσκιος	60
24.	Ο κλίρος	62
25.	Πρώιμο	64
26.	Το χέρι	66
27.	Άνοιξα το παράθυρο	68
28.	Ασημί	70
29.	Η γυναίκα της βροχής	72
30.	Το τούνελ	73
31.	Έλα να παίξουμε	76
32.	Σεναριακά - 2	78
33.	Θέλω τον φόβο μου	80
34.	Ο χαρταετός	82
35.	Δοξαστικό	84
36.	Ήθελα	86
37.	Ολόριο	87

Ανάστροφο

Πάει ως εκεί, αγγίζει τον βράχο, θυμάται. «Ναι, είναι αυτή!», η ίδια πέτρα, η προαιώνια. «Είναι αυτή!», η ίδια θάλασσα η γαλάζια. Κανένα όνειρο ποτέ του δεν αστόχησε. Και το απέραντο και το βαθύ και το μυστήριο είναι τριγύρω του κι εντός του.

— *A, εδώ τη φίλησα!*

Χαμογελάει. Μοιάζει με λύπη αυτό το γέλιο· με άνθος που έγειρε να κοιμηθεί.

Λυγίζει. Δεν έχει ο χρόνος ύπαρξη.

Είναι το εδώ παντού.

Ο τόπος, δεν έχει συντεταγμένες ο τόπος· το ξέρει.

«Περιφέρομαι στο πουθενά!», ηχεί ως κωδωνοκρουσία η σκέψη του.

Αυτός γνωρίζει το ξύλινο σήμαντρο· καμιά επιθυμία δεν τον οδήγησε στην πόλη με τις εφτά εκκλησιές.

«Φιοντόρ!» φωνάζει, «Φιοντόρ!», τώρα καταλαβαίνει.

— *Εκεί της είπα σ' αγαπώ!*

Φέρνει τα δάκτυλα στα χείλη. Συλλέγει τα γράμματα, φυσάει απαλά, φτερουγίζουν τα φωνήεντα, «αλλού θα πάνε!». Δεν έχει σημασία το αλλού, «η ματαιότητα να πτηθεί!», η ματαιότητα.

Γυρίζει. Είναι τώρα στην άλλη ράχη την ψηλή, αναμετρίεται με τον ορίζοντα, «πεπερασμένος!». Στη δημοσιά σπκώνει σκόνη ο καρνάβαλος.

— *Το λεωφορείο!*

Χίλια τ' αστέρια στον ουρανό κι αυτός ανάποδα· να τα μετράει και να ελπίζει.

Σέρνει την πένα στο χαρτί, είναι να γράφει, ζωγραφίζει παράξενα ιερογλυφικά.

Αυτά τα ξέρουν· αυτός δεν ξέρει.

Σηκώνει το χέρι, αγγίζει την αλισάχνη στο βαθούλωμα, «κάποτε ήσουν νερό!» ψιθυρίζει, βλέπει να έρχεται από μακριά το καράβι. Τον προσπερνά, ανεβαίνει, ανεβαίνει, είναι στο σύννεφο το καράβι. Φοράει λευκά πανιά.

— *Το νόημα!*

Έρχεται, τότε, κι άλλο πουλί. Τέσσερα μάτια τον κοιτούν, ξέρει τι λένε, φεύγει. Ακολουθεί τα φρέσκα χνάρια, «ποιος;» Μοιάζουν μ' εκείνου του νεκρού που βρήκε την άλλη πύλη. Τα χνάρια τώρα τον ακολουθούν· «κι άλλος νεκρός!» φωνάζει. Τους μετρά, του λείπει ένας, «είμαι εγώ!».

Πιάνει τη σκάλα κι ανεβαίνει· αισθάνεται την κρύα ανάσα στον λαιμό. Ανεβαίνει.

Δεν είναι εκεί κανείς προορισμός. Χαϊδεύει το κορμί της ψηλής καρδιάς. Νιώθει να τον καλούν.

— *Στα φύλλα!*

Είναι τώρα μεσημέρι καλοκαιριού, ένας ένας μαζεύονται στον ίσκιο του αρχαίου πλάτανου, έρχονται όλοι. «Όσοι αρτύθηκαν να σηκώσουν το χέρι!», κανείς. Είναι η γιορτή του μεγάλου Σταυρού, όμως δεν έχουν σάρκα τα χέρια, κρέμονται σκελετωμένες οι υπάρξεις.

— *Ελίνα!*

Βγαίνει αυτή λιπόσαρκη στην αυλή, «μη με κοιτάς με απορία!» του λέει, δείχνει το άλλο πρόσωπό της στον καθρέφτη, «αυτή σε περιμένει!». Σκύβει αυτός, θολώνει το γυαλί, «δε γίνεται» του απαντά, έχει ανάσα το φιλί, έχει ανάσα.

«Τώρα είσαι αλάτι!» σκέφτεται αγγίζοντας την άσπρη σκόνη στο βαθούλωμα.

— *Εδώ σε καρτερούσα!*

Όχι, αλλού την καρτερούσε. Ήταν μια πόλη που βουίζε κι ένα παγκάκι· κι αυτός ήτανε. Ύστερα, πήγε στο ποτάμι και τον σκέπασε η ομίχλη· και όταν φάνηκε το όνειρο, πήρε ο ποταμός τις πηγές του και χάθηκε στις εκβολές κι αυτός περιπλανήθηκε στις επτά θάλασσες.

Ιδού! τώρα στην πέτρα την κυματοδαρμένη.

— *Μελίνα!*

«Είναι αυτή!» λέει και κλείνει τα μάτια του.

Έρχονται οι γλάροι, σπκώνουνε το λυμένο κορμί, πετούν, πετάει κι αυτός, σβήνει το πλάνο στον μακρινό ουρανό. Στη φέξη του ασημένιου σπκώνονται μαντίλια μεταξιού.

Εγώ, η γυναίκα του Λωτ

Θα μείνω εδώ ακίνητη, ώσπου να πέσει σκοτεινιά, ώσπου να 'ρθει το βράδυ.

Μπροστά να πάω δεν μπορώ, με εμποδίζει ο φόβος. Πίσω να φύγω δεν μπορώ, δε με αφήνει ο πόθος. Σταυρώνω τα χέρια, στυλώνω τα πόδια. Εδώ.

Σε βλέπω που με καλείς. Όμως, εγώ είμαι φτιαγμένη από πηλό, εγώ. Με φύσηξαν, «πάρε πνοή» μου είπαν. Αλλά δε μ' έμαθαν ποτέ μου να πετώ και ήμουν πουλί· θυμάμαι που με κλώσπσαν τα χελιδόνια.

Θα μείνω εδώ ακίνητη. Με μάτια ορθάνοιχτα θα δω. Εσύ να ανεβαίνεις, ν' ανεβαίνεις και να γυρίζεις με βλέμμα θολό να με κοιτάς: «Μη μου φωνάζεις άλλο όχι».

Κι εγώ που έμαθα να αναπνέω την άρνηση, δε θα μιλήσω πια. Μόνο μπορεί το υγρό παράπονο βουβό για λίγο να με πνίξει καθώς θα σου γελούν στον πέρα κάμπο· κι εσύ λυπημένος θα ξεχαστείς.

Θα μείνω εδώ ακίνητη και θα προσευχηθώ. Να δώσει ο Θεός να γίνω αλάτι.

Συνευρέσεις

«Εκλεψα όσα είχα ανάγκη» της είπε κι έφτιαξε ένα όνειρο να της χαρίσει.

Πρόσωπα του έργου:

Ο ποιητικός ήρωας, αφηγητής

Ο αναγνώστης που ερωτά

Η γυναίκα-σύμβολο ως ονειρική παρουσία

Είναι κάτι που ξεκινά ως ατμόσφαιρα απέραντης τρυφερότητας, ως χάδι μυστηρίου, ως αίσθηση εγγύτητας αθωότητας. Κι εκεί που λες να φύγω τώρα που ήχησαν τα μονόχορδα τη σιωπή τους, που κινήθηκαν τα χείλη ζωγραφίζοντας μισή προσδοκία, που έγραψαν οι φθόγγοι το ποίημα, νάτη η άλλη, η αλλόκοτη ηδονή, εισβάλλει ως δαιμονισμένος άγγελος, ως άγγελος εισβάλλει. Φλογισμένος με την αγνότητα της αμαρτίας του. Φέρνει μαζί του ήχους μελωδικούς, σπαθιά και κραυγές, ζωή και θάνατο. Εκεί στο λευκό που αφρίζει, στη νύχτα που αγρυπνά, στη μουσική που ξεπλένει.

— *Τι γυρεύεις;*

— *Δεν ξέρω.*

Είναι η άλλη που σε αρπάζει και σε βαπτίζει στα νερά. Και σε γεννάει όμορφο και σοφό. Για να σταθείς στο πλάι κοινωνώντας. Ποια άλλη; Αυτή η ανομολόγητη, η άλλη που δεν έχει χρόνο να λογαριάσει, γιατί όλα συνέβησαν χτες. Και η βραχνή φωνή και τα νερά, Θεέ μου, ήταν μια θάλασσα τα νερά. Λευκό το σπέρμα που λίμναζε στον ομφαλό. Και οι πρωτόπλαστοι δεν είδαν, δεν πρόλαβαν.

Γιατί οι μέρες δεν καρτερούσαν, οι νύχτες έφευγαν και μ' έφεραν ως εδώ απόμακρο και μόνο, προσκυνητή. Να ιδώ, γυμνός να ιδώ ό,τι είχα προμηνύσει.

— Από πού έρχεσαι;

— Δεν ξέρω.

Είναι η λαχτάρα του πυρωμένου κορμιού που ανιχνεύεται ως παλλόμενο μυστικό. Πού να τολμήσεις; Εισπνέεις την καρτερική σιωπή, αυτήν την άσκηση την ξέρεις. Όσο η ελπίδα, έχανες, τώρα κερδίζεις. Εκεί να αστράφτει ο πόθος, να τον βλέπεις, μόνο εσύ να γεύεσαι την αστραπή... μόνο αυτή. Και να εισέρχεται η μια λέξη σου μέσα στην άλλη, να σβήνει τούτο το κενό με την αμφισημία. Εκεί ν' ακούς κι εσύ να απαγγέλεις ακατάληπτα, μην τύχει και προδώσεις τα κρυφά, μην προδοθείς κι όλα τα χάσεις.

— Για πού βαδίζεις;

— Δε γνωρίζω.

Είναι που φλογισμένη η θάλασσα σε τυλίγει. Εισβάλει το πάθος σ' όλες τις κυματικές συνενυρέσεις κι αυτή σε κοιτά. «Ω, πώς με κοιτά, θα διασπαστώ σε χιλιάδες φωτόνια για να υπάρξω». «Υπέροχο, υπέροχο», ηχεί το γέλιο στη χαρά, ερυθριούν οι προσδοκίες. Αισθάνεται, πάλλεται, ρέει εντός της.

— Πού πας, για πού πετάς;

— Ξέρω!

Είναι που κλέβεις σκιρτήματα, λαθραίος συνεπιβάτης του σπαραγμού, ήρθες απ' άλλον χρόνο. Μόνο να δω: τα

ίχνη του γυμνού χορού, τη σπείρα. Λάγνα κορμιά στη μυ-
σταγωγία του φλοίσβου. Ήρθες απ' άλλο όνειρο, ασύμβα-
το· μόνο που ξέρεις εσύ τα μυστικά, μόνο τα ξέρεις. Κα-
νείς. Κανείς στα χείλη τα μισοσβησμένα, στο λαχάνιασμα
που ανεβαίνει, μόνο εσύ να βλέπεις κι εσύ να φεύγεις. Και
το λευκό παντού και πουθενά.

— Πού πας;

Παντοτινό

— Θα γράψω, ψιθύρισε κι άρχισε να χαϊδεύει τα πλίκτρα.

Κι όσο αυτή η προετοιμασία της ψυχής έπαιρνε χρόνο, ένιωσε ν' αδειάζει απ' όλα τα αισθήματα. Αισθάνθηκε εκείνο το κύμα που τον ωθούσε στη στεριά, να τον τραβάει πάλι στη θάλασσα.

— Η ταλάντωση, λείπει η ταλάντωση, χαμογέλασε.

Είχε τώρα μια διάθεση αυτοσαρκασμού.

— Τι άλλο να πεις; Γύρισες πίσω, γύρισες, τόσες φορές εγύρισες, το ξόδεψες το παρελθόν, τι άλλο θέλεις;

Του 'ρθε μια σκέψη-αστραπή.

— Στο μέλλον!

Άρχισαν τότε να χορεύουν οι λέξεις. Έγραφε, έγραφε, στην αρχή αργά, σταθερά, ύστερα γρήγορα, ύστερα τυφλά, έγραφε, ίδρωνε, γελούσε, στιγμές στιγμές κοβόταν η αναπνοή, μετά έβγαιναν επιφωνήματα άναρχα, κάποια στιγμή τα δάκτυλα λιγοθύμησαν.

Κοίταξε στα μάτια το παρόν να δει τα νοήματα, είδε ένα σύννεφο. Ήταν γαλάζιο. Κι ο ουρανός, ήταν λευκός ο ουρανός.

— Θεέ μου, φώναξε, δεν είμαι εγώ ζωγράφος.

Ήταν σαν να 'νωσε ο Θεός την απόγνωση, τεμαχίστηκε η εικόνα σε λέξεις. Και καθώς η αποκάλυψη γινόταν αργά, έμοιαζε με τελετουργία γένεσης. Όμως, αντί αυτές να διαταχθούν ως κείμενο, σχημάτιζαν ένα σμήνος πουλιών.

Ένωσε στην αρχή θαυμασμό, ύστερα τρόμο.

— *Τα ποιήματα, φεύγουν τα ποιήματα!*

Κοίταξε πάλι. Είδε τότε έναν στρόβιλο σε πλάνο πρώτο και πίσω τα πουλιά. Φάνταζαν να πετούν μέσα στην πορτοκαλί ανταύγεια ενός κρυμμένου ήλιου.

Άρχισε πια να καταλαβαίνει το πεπερασμένο και να αισθάνεται το άπειρο.

— *Ο κύκλος!*

Και ξέροντας ότι κανείς δεν τον ακούει, συνέχισε άηχα.

— Και πας κι έρχεσαι, πότε με την ανάμνηση, πότε με την απαντοχή του μελλούμενου. Και διαρκούν οι παλμοί τού πίσω χρόνου ώσπου να γυρίσεις πάλι στο τώρα, να πάρεις μια δύναμη απ' την ψευδαίσθηση να μη σε εκσφενδονίσει η ανυπαρξία στο τίποτα.

Φάνηκε να πέρασε ένας αιώνας μέσα σ' αυτήν τη σκέψη, κοίταξε πάλι στην οθόνη, είδε νερά να τρέχουν στην κίτρινη σκόνη· και άνθη είδε και τη διαρκή μεταμόρφωση άρχισε να νιώθει στο είναι του.

— *Τα ποιήματα, είπε, έρχονται τα ποιήματα!*

Τώρα ήξερε. Αυτό το άγραφο που γύρευε στη ζωή του δεν είχε παλμό, δεν είχε πόνο. Έμοιαζε με εικόνα, με διαδοχή αισθήσεων, δεν είχε γράμματα, δεν είχε νοήματα, μόνο μια ακινησία, συνισταμένη χιλιάδων αρμονικών κινήσεων, μία γαλήνη.

— Θα γράψω, φιθύρισε κι άρχισε να χαϊδεύει τα πλήκτρα.

Κι έμεινε το χάδι παντοτινό, ποίημα αιώνιο.

Σε ενεστώτα

Έρχονται.

Ανοίγουν τη λυσιά στον ξύλινο φράχτη, κρύβονται στον παιδικό μου κήπο.

Μοιάζουν σκιές, δεν τις γνωρίζω.

Σβήνει η ταλάντωση και φεύγουν.

Σειούνται τα φύλλα.

— *Ο κισσός!*

Α, πώς με τύλιξε η ανάμνηση!

Αφουγκράζομαι τη φωνή του πουρναριού. Ματώνει ο άνεμος στα φύλλα.

Έρχονται πάλι.

Πετώ και γράφω, γράφω και πετώ.

— *Απόκαμα!*

Βγαίνει σεργιάνι η λύπη μου, γελά. Ηχεί και φέγγει. Ίπταται, εκεί, στη γαλάζια ακινησία.

— *Να 'μουν πουλί!*

Χάος απύθμενο, κατακυλώ. Ακούω τις οιμωγές, τινάζομαι.

— *Όχι!*

Δεν είναι η λήθη λύτρωση.

Βγαίνει ο ήλιος μου ο κρυμμένος, λούζονται στο φως, τώρα τις βλέπω, με κοιτούν, είναι δικές μου.

Με την πρώτη ματιά

— «Όλο το κατάμερον»* είναι δικό μου, είπε και ύψωσε το χέρι της διαγράφοντας την ακρογιαλιά. Και όλα ιδικά μου, πρόσθεσε, δείχνοντας μακριά το γαλάζιο.

Με είδε, δε μ' είδε, δε δύναμαι να ορκιστώ. Φαινόταν πως μονολογούσε. Και ήταν λευκή, ολότελα λευκή στη φορεσιά της. Κι εκείνη την ώρα είχε χαμπλώσει ο ήλιος στον ουρανό και μπορούσες να δεις το χρώμα του. Όμως φυσούσε απαλά και σκέπαζαν τα μαλλιά τη μια φορά το πρόσωπο, την άλλη το ουράνιο σώμα. Και είχε όψη αδιόρατα μαγευτική στο πήγαινε έλα της ματιάς μου. Και καθώς πλησίασα αρκετά, ακροπατώντας, μ' ένωσε. Γυρίζοντας προς τη μεριά της ξηράς, μου έδειξε τους τριάκοντα τρεις κι εγώ μειδίασα.

— Δεν είμαι συλλέκτης! είπε λύνοντας την απορία.

Και πάλι εγώ δε μίλησα. Γιατί φαινόταν, όλα ετούτα ήτανε για στοχασμό κι όχι για φλυαρία. Κι εκείνη την ώρα συλλογίστηκα: Τόσο που με σκόρπισε η ζωή, καλό είναι κανείς να με συλλέξει. Όμως, δεν ήταν ο καιρός για τα δικά μου. Εκείνη η αίσθηση του πλούτου μ' είχε πια αρπάξει.

— Όλα ιδικά της, είπα, μιλώντας εντός μου. Και τότε κατάλαβα τι ήταν αυτό που έδινε την αίσθηση της πληρότητας στη θαλασσινή ύπαρξη. Και καθώς αισθάνθηκα έτοιμος να εισέλθω στο ιερόν της ψυχής της, επήρα απόφαση για να μιλήσω. Ωστόσο πάλι με πρόλαβε. Και τούτη τη φορά με κοίταξε άφοβα στα μάτια. Και ήταν το κοίταγμα τόσο αγνό που το ένωσα δικό μου. Και είπα πάλι μέσα μου:

— Όλα τα δικά της δικά μου θα γίνουν.

Όμως, αυτή συνέχεια έδωσε σε άλλο λόγο:

— Δε λέω η πρώτη ματιά. . .

Ποτέ δεν έμαθα για ποιον μιλούσε: για μένα ή για τον γλάρο που πέταγε καταντικρύ στον ήλιο. Ύστερα, ως να είχαμε από χρόνια γνωριστεί, μου ψιθύρισε:

— *Είναι μια λέξη, πολλές φορές, χωρίς αξία, αρπάζομαι από αυτήν και νιώθω το χρέος μου να την τακτοποιήσω.*

— Αυτό συμβαίνει και με το κατάμερον; τη ρώτησα.

Ξαφνιάστηκε χαρούμενα και διώχνοντας τη συννεφιά μίλησε σίγουρα και γαλήνια:

— *Όχι, τα λόγια του σοφού τακτοποιήθηκαν εντός μου με τάξη και επιμέλεια. Μόνο που νιώθω να βγαίνουν οι λέξεις του μαζί με την αναπνοή μου. Και δεν μπορώ να ξεχωρίσω ποιο απ' τα δυο είναι που δίνει βάθος στη ζωή μου.*

Και καθώς έτσι μίλησε, φωτίστηκε πióτερο από το μέσα φως και λιγότερο από τον ήλιο που χλωμός πια άγγιζε τη μακρινή θάλασσα.

— «Ύπαγε ανιάτε!»* είπα.

— «Ο πόνος θα είναι η ζωή σου!»* μ' απάντησε.

Και καθώς αυτά ακούστηκαν στη σιγαλιά, κυρίεψε το τοπίο η στιγμή οπού οι άνθρωποι βυθίζονται στη σιωπή τους να υπάρξουν. Όταν αυτή η κατάνυξη επήρε τέλος, χάιδεφαν τα δάκτυλα τα πλήκτρα και είδα δυο σκιάς, γυμνά πόδια, έτοιμα να αγγίξουν τον έρωτα. Και ήμουν αλλού και μόνος. Μα το κατάμερον, εκεί, λουσμένο στο λευκό και στο γαλάζιο. Κι αυτή, αόρατη, άφηνε ίχνη ζυπόλητα στην άμμο. Κι ένιωσα ξαφνικά το σκίρτημα. Και χύθηκε απ' τον νου μου, έξω, η φαντασία. Και την είδα, μετά, να κατεβαίνει γελαστή στον

ελαιώνα. Και δεν ήξερα τη φωνή της. Γιατί αυτή ήταν εκεί, δεν ξέρω πού. Ύστερα, έλαβα μήνυμα πορφυρό. Ήμουνα, λέει, καλεσμένος σε μεγάλο χορό. Όμως, την πρώτη χαρά τη διαδέχτηκε αγωνία μεγάλη. Γιατί φοβόμουν στην υπόκληση μη με καλέσει. Κι εγώ που χρόνια κουβάλαγα τον δισταγμό, τι θα 'πραττα εγώ; Αλλά, αυτή μίλησε από την άλλη σελίδα:

— «*Το μόνο πλάσμα του Θεού είναι το εφήμερο*»** είπε γελώντας.

Και ύστερα, νομίζοντας πρόκληση μεγάλη το πείραγμα, με κάλεσε σε πρόβα. Και έλεγε αυτή πως θα μου διδάξει τη χαρά και έλεγα εγώ πως θα της δείξω την κίνηση των χεριών. Ωστόσο, η μόνη κίνηση των χεριών που ήξερα να δείξω ήταν το κράτημα της πέννας και η δειλή εκείνη κίνηση του αποχωρισμού που η παλάμη υψώνεται για να αιωρηθεί μα βρίσκει άδειο τόπο. Και κρύβεται στα μαλλιά να ξεγελάσει, να ξεγελαστεί. Τάχα πως δε χαιρέτησε ποτέ.

Κι εκεί που πήγα και πάλι να βυθιστώ στα μέλανα τα δικά μου, ήρθε πάλι μήνυμα πορφυρό. Και ήταν εκεί γλυκό του κουταλιού που με περίμενε. Κι ως γεύτηκα αυτήν τη γλύκα των χεριών και της ψυχής, ευλόγησα την πρώτη ματιά. Και το κατάμερον και το εφήμερον και όλες τις πλάγιες γραφές. Και αποσύρθηκα να στοχαστώ, κάτι να γράψω, κάτι να φιλέψω. Πάνω στις σκέψεις, μαύρισε η οθόνη από έναν ύπνο γαλίνιο που με πήρε. Και ήταν το όνειρο εκεί, λευκό κι ωραίο.

Το παρόν κείμενο είναι εμπνευσμένο από συνομιλία μου με την Άννα Κ. Τα με πλάγια γραφή είναι δικά της. Τα εντός εισαγωγικών και επισημασμένα με έναν και δύο αστερίσκους είναι από έργα των Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη και Εμμανουήλ Ροΐδη αντιστοίχως.

Το κλειδί

Γυρίζει η πρώτη, μου δίνει το κλειδί, «είναι της ευτυχίας» μου λέει, ανοίγω εγώ, με πνίγει κίτρινη σκόνη.

«Λάθος σε φέρανε», «δεν είναι λάθος» τους απαντώ και τους δείχνω το παλιό εισιτήριο. Μυρίζει μούχλα και κόλαση.

«Και τι θα πεις εσύ ο αχρείος;» σπκώνεται η άλλη και με καρφώνει. Φορά τη μαύρη τήβεννο. «Εγώ τον ξέρω» γυρίζει στους δικαστές «τα παραμύθια του εγώ τα γνωρίζω».

Αναμοχλεύω το παρελθόν, βλέπω παντού μια πλάνη, «υπήρξα» σπαράζω «στιγμές υπήρξα, τις άλλες πάλευα με τα θηρία»... «Ιδού!» τους φωνάζω και ρίχνω στο πάτωμα τις σελίδες.

Κείτονται αυτές νεκρές μέσα στην άπνοια, «αδιάβαστος θα σβήσω»... Μου 'ρχεται μια σκέψη τρελή, χύνομαι στη φωτιά, γίνομαι στάχτη.

«Το ξέρω θα γεννηθούν ποιήματα ξανά μέσα απ' την τέφρα», όμως, κανείς δε με κοιτά, «τι να μας πεις;»

«Το ξέρω και να καώ και να γεννηθώ αδιάφορο», περιπατούν οι άλλοι. Αυτούς δεν έπρεπε να τους λυπηθώ όταν τους βρήκα εκεί γονατιστούς. Τώρα, με κοιτούν άδαιοι, μοιραίοι και σκληροί, «εγώ θα γράψω κι ας πονώ, θα γράψω τώρα που πονώ».

Κίτρινο αίμα, το γνωρίζεις.

Αιμάτινη γεννιέται και κίτρινη· έχει χολή περίσσια η δημιουργία, έχει περίσσιο θάνατο. Δεν είναι ερυθρό το ποίημα, χλωμό το εντοιχίζει ο χρόνος· και η άλλη που ενδύθηκε τον βράχο γελάει και σβήνει, σβήνει και γελά.

«Ποιος είμαι;», «κανείς» μου λέει ο άνεμος, «εσύ» μου λένε όλοι, μόνο το είδωλό μου ξέρει την αλήθεια. Τρέμει,

χάνεται στην ταραχή του νερού, γυρίζει πάλι, χίλιοι καθρέφτες με φωτίζουνε στη μοναξιά, «η έρημος!», λευκή η έρημος, η έρημος κρύα.

Έρχεται πάλι αυτή, μου φέρνει άλλο κλειδί, «είναι των είκοσί σου χρόνων» μου λέει, «αυτό δεν το χρειάζομαι» της απαντώ, ωθώ με δύναμη τη θύρα.

«Εδώ γύρισα πολλές φορές, τη λεπλάτνησα αυτήν την ηλικία»· βλέπει κι αυτή το πρόσωπό της στην παλιά φωτογραφία, δακρύζει, φεύγει, «πού να σταθώ;» Παλιά η σκουριά.

Βλέπω ξανά τα ακίνητα ποιήματα στο χώμα, «δε σάπισαν ακόμα» φωνάζω.

«Μην τον ακούτε!» χτυπάει η άλλη το ξύλινο σφυρί, σηκώνει κρότο «εγώ τον ξέρω».

«Γρήγορα, γρήγορα!» τους καλεί, μου παίρνουνε την πένα...

Έρχεται τότε η ύστερη, μου δίνει τρίτο κλειδί, «είναι του τέλους» μου λέει· ανοίγω, σβήνω, χάνομαι... ξυπνώ. «Ελα!» μου λένε, με ζητούν, «αρχίζει η πορεία».

Αγγελτήριο

— Τριάντα, τους λέει.

Ρίχνει το βλέμμα και μετρά.

Ζυγίζει ο ήλιος τα μελλούμενα, φέρνει σκιά.

— Τριάντα!

Ισιώνει το λιόδεντρο.

— Αυτόν τον άνεμο τον θυμάμαι!

Αλλοφερμένος κι αυτός, από υποπιέσεις παλιές.

— Βράχος ακίνητος το βουνό.

— Βράχος ανίκητος η ανάμνηση.

Ήρθε να φύγει.

Κοιτούν ρωτώντας, αφουγκράζονται τα παράξενα.

— Τριάντα μέτρα, εδώ, κι ένας μικρούλης κήπος.

Ροβολάει στην πλαγιά.

Αναδύεται από τη γαλήνη των κυμάτων.

— Είναι στα μέσα σου τα τριάντα!

Κοιτάει εκεί. Σκοτεινά και δυσπρόσιτα.

— Θέλω να γράψω!

— Γράφεις!

— Όχι εγώ!

Δεν έχει ποιος να μαρτυρήσει.

Έρχεται ο Νίκος απ' τα δεξιά.

— Πού βρέθηκες εκεί; τον ρωτά. Θυμάται το ξάφνιασμα στους περιπάτους της πλατείας Κολιάτσου.

— Όμως, απέθανες!

Ήτανε πάλι μεσημέρι, όλα τα μεσημέρια ο φίλος έλειπε, τώρα λείπουν τα μεσημέρια, ο ήλιος βουτάει ακαριαία στη δύση του, φοβάται...

— Η θάλασσα!

Τριάντα μέτρα· να προλάβει.

Η έβδομη έρχεται· να προλάβει...

— Τι θέλεις εσύ στεριανός σ' αυτούς τους παράλληλους;

— Πότισε η αρμύρα τα όνειρα.

— Πέντε επί έξι ή έξι επί πέντε;

— Έξι επί πέντε!

Πρόσωπο, βάθος, βάθος στο πρόσωπο.

Τριάντα του λένε, σφίγγει το χέρι και γαλπνεύει.

— Εδώ με ξέρουν, χαμογελά.

Έρχεται η Άννα φορώντας την παλιά αγάπη.

— Δεν είμαι για σένα, της λέει.

— Το ξέρω, του απαντά, βρήκα τον Άγγελο.

Ο Άγγελος είναι στους ουρανούς.

Το ξέρει, βλέπει τον γλάρο του, πετάει μακριά.

— Εκεί! φωνάζει.

Βάζει το κλειδί.

Τριάντα μέτρα· κι όλη η θάλασσα δική του.

Ο άπειρος κύκλος

Ακολούθησα τα ίχνη μου. Και κάθε φορά που ξόδευα έναν κύκλο, μεταπηδούσα σε άλλον, ομόκεντρο. Και ήταν παντού το πρόσωπό μου δείκτης. Και η ακτίνα μίκραινε συνεχώς, ώσπου, πάνω στην κούραση τη βαριά, πλησίασα το απόλυτο. Και εκεί που ήταν να συνθλιβώ στη γέννησή μου, χέρι αόρατο με έστειλε στο μέλλον. Έμοιαζε με τον άπειρο κύκλο. Και καθώς ένιωσα να αναπαύομαι στο απρόσιτο, άρχισε πάλι αυτή η σπειροειδής κίνηση που με πλησίαζε ξανά στα εγκόσμια. Ήταν εκεί οι δρόμοι ίδιοι.

Μόνο που τώρα κυκλοφορούσαν παράξενοι ταξιδιώτες. Έμοιαζε να είχαν αποβιβαστεί εδώ πριν από τον προγραμματισμένο εκτροχιασμό. Ήτανε λέει αδήριτη ανάγκη μια φορά στις τόσες να ξεχαστεί αυτός που έχει την επιμέλεια της κεντρομόλου· τόση επανάληψη Θεέ μου, οποία πλήξη θανατηφόρος! Μόνο που για όλα υπήρχε η πρόβλεψη του νου. Και ιδού που ξένοι έσβηναν τα ίχνη μου, ιδού!

Ή μήπως δεν ήταν ξένοι; Και είχαμε ξεχαστεί στην αέναη κίνηση όλοι οι παλιοί φίλοι και τώρα δε γνώριζε κανείς κανέναν; Και το πρόσωπο είχε ξεθωριάσει, το πρόσωπο, καρφωμένο εκεί σ' όλες τις τροχιές. Όμως το θυμόμουν καλά, από εκείνη την παλιά ραγισματιά... Ήταν ηλιοβασίλεμα όταν μου έφεραν τον καθρέφτη και είδα, στην προσημονή μου, θλίψη· κι ευχήθηκα να ανοίξει μια ρωγμή στον χρόνο, μήπως μπορέσω και ξεχάσω. Όμως, αυτή σχηματίστηκε στο είδωλό μου. Και από τότε άλλαξα κάτοπτρα πολλά· εκεί η ρωγμή.

Χτύπησα το κουδούνι. Μου άνοιξαν. Μπήκα στο εσωτερικό και προχώρησα. Έμοιαζε με ξενώνα αυτό το κτίριο. Είχε δωμάτια πολλά και διαδρόμους, έκαιγαν κεριά στο

ημίφως, όμως, δε με συνόδευε κανείς. «Έτσι πρέπει να γίνει» σκέφτηκα «μόνος να βρω την κάμαρη». Τη βρήκα, είχε απέξω χαραγμένα τα αρχικά της, δίπλα και τα δικά μου. Άνοιξα, ήταν ορθή στο παραθύρι. «Γύρισες» μου είπε. «Γύρισα!». Καθώς τρεμόπαιξε η αρχαία λαχτάρα, πλησίασα και μου έδειξε αυτή στο άλλο παραθύρι εκείνον. Ήμουν εγώ! «Θεέ μου!» φώναξα «πότε γύρισα ξανά;» «Δεν έφυγες ποτέ» μου είπε.

Τότε κατάλαβα. Δεν ήταν αυτή. Κανείς δεν ήταν. Κι εγώ βάδιζα, σε έρημο δρόμο βάδιζα. Και ήτανε μεσημέρι αντικατοπτρισμού. Και από τη μια απάτη των οφθαλμών, στην άλλη του ονείρου, δεν είχα ελπίδα να γαληνέψω.

Την άφησα εκεί ορθή και βγήκα. Έκανε να τρέξει ο άλλος να μ' ακολουθήσει. Μα πώς να τρέξει που ήταν πλάσμα του νου και το μόνο που ήξερε ήταν να με κοιτάει με τα μάτια διάπλατα, ως ικεσία.

Πλησίασα στον ίσκιο. Κυλούσε εκεί ένα ρυάκι. Και ως ένιωσα να δροσιζονται τα φλογισμένα μου, ξεχάστηκα. Πήρα, όμως, μήνυμα με τις πολικές συντεταγμένες της κινήσής μου: Ακτίνα δέκα πέντε, γωνία τριάντα.

Τότε κατάλαβα πως ήμουν στον δέκατο πέμπτο χρόνο και ήμουν σε θέση ανατολική. Μόνο που δεν μπορούσα να ξεχωρίσω σε ποια επιστροφή βρισκόμουν. Βρισκόμουν όμως σίγουρα σε επιστροφή, γιατί το «πήγαινε έλα» είχε αρχίσει χρόνια οκτώ, από τότε.

Θυμάμαι ήτανε Κυριακή. Σφύριζε το τρένο. Αυτό το τρένο σε όλες τις ζωές μου σφύριζε σαν επανάληψη σε τραγωδία. Κυλούσε ο χρόνος μπροστά, μα εγώ πήγαινα πίσω. Κι αυτό συνέβαινε σχεδόν αδιάλειπτα, ώσπου έπαψε να έχει αξία απόλυτη. Όλα τα συμβάντα είχαν χρονική διάρκεια μεταβαλλόμενη, ανάλογη του συντελούμενου σπαραγμού.

Ήταν φορές που οι νύχτες ήταν αιώνιες. Γιατί έρχονταν εκεί κάτι πουλιά και με ράμφιζαν. Και μόλο που δεν είχα δύναμη να αντισταθώ και ήτανε εύκολο να με τελειώσουν, αυτά τρώγανε τις σάρκες μου βασανιστικά, ως να ήθελαν να με ξεοδέψουν ολοκληρωτικά πριν με πεθάνουν.

Έμοιαζε το ράμφισμα να διαρκεί απέραντα. Ήτανε μαύρα τα πουλιά, μα, είχαν φορές φορές ανθρώπου όψη. Αχ, αυτή η παγωμένη μάσκα που ερχότανε για να σε διώξει! Και πού να πας εσύ, που τριγυρούσανε παντού οι αναμνήσεις;

Θυμάμαι μια φορά, ένα πετούμενο είχε τη μορφή ακουστικού κι έβγαινε από μέσα εκείνος ο ήχος από τον πυροβολισμό της άλλης άκρης. Τι ήθελα εγώ κι επέμενα να σχηματίζω τον φλογισμένο αριθμό; Ήταν πουλί, μαύρο πουλί, που είχε κελάηδημα νεκρής τηλεφωνικής γραμμής.

Καθώς κόπασε το ποδοβολητό, είδα τον παιδικό μου φίλο να με κοιτά από την άλλη όχθη. «Γιατί έφυγες;» τον ρώτησα. «Δεν έφυγα». «Δε με ξεγελάς» επέμεινα και τότε δάκρυσε.

«Εγώ γυρίζω από τον κόσμο των νεκρών» μου είπε «εσύ τι γυρεύεις ζωντανός σ' αυτήν τη μνήμη; Δεν έχει ελπίδα ο γυρισμός, δεν έχει λύτρωση καμιά πατρίδα».

Μέχρι να στοχαστώ, άπλωσα χέρι. Τον είδα να τρέχει. Στην άκρη της δημοσιάς τον περίμενε η νεκρή του μητέρα. Πιο κει, στεκόταν γνέθοντας και η δική μου που είχε χαθεί σ' αυτήν τη διαστολή του χρόνου και δε θυμόμουν πότε είχε πεθάνει.

Ποτέ δεν πέθανε. Μόνο που έκλεισε τα μάτια, ένα πρωινό παγωμένο, και ζήτησε να αλλάξει σπίτι και από τότε

δεν την είδα ποτέ ξανά. Λένε πως είχε γίνει αόρατη και με φύλαγε. Μπορεί και να μπήκε μες στη φωτογραφία, εκεί ψηλά στο τζάκι. Ήταν παιδούλα και ζύμωνε ψωμί. Και ο παππούς καμάρωνε.

Κι εγώ, θυμάμαι εγώ, ένα κομμάτι ζεστό ψωμί να αρπάζω απ' τη φωτιά και να τρέχω πριν γείρει ο ήλιος· να προφτάσω. Και την άλλη μέρα άρχιζε ξανά το ζύωμα· η γάστρα και το παιγνίδι δεν είχαν χόρταση.

Έκανα να σκωθώ, είδα ένα κοράκι να με κοιτά από τη διπλανή πέτρα.

«Εκεί» του λέω «κάθονται οι φίλοι μου· φύγε!».

Γέλασε, όπως δεν είχα ιδεί ποτέ κοράκι να γελά: «Δεν έχεις φίλους».

«Κοίτα τι φέρνει η ζωή;» μονολόγησα και αποφάσισα να αγνοήσω τον θρασύ επισκέπτη.

Κάποτε τα κοράκια πετούσαν μακριά και τρόμαζαν στην ανθρώπινη παρουσία· και δεν είχαν τότε μιλιά τα κοράκια, παρά μόνο έναν κρωγμό μονότονο που ήταν χειρότερος από το ουρλιαχτό του λύκου.

Καθώς αυτά στοχάστηκα, σκώθηκα ορθός για να το σκιάξω. Κανένα φτερό του δεν τρεμόπαιξε. Και σαν να είχε διαβάσει καλά τις σκέψεις και να είχε μετρήσει τη δύναμή μου, μίλησε, ως σοφό πουλί:

«Εδώ είναι το βασίλειο των νεκρών αναμνήσεων, πηγαινε παραπέρα!».

Ό,τι έχω να πω

— Ό,τι έχω να πω θα το γράψω εδώ, είπτε.

Και δεν ήξεραν πού ήταν το εδώ, καθώς δεν ήταν ο τόπος ορισμένος και ένας ψηλός φτελιάς πηγαινοερχόταν. Πότε στο ρέμα κάτω από το σπίτι, πότε ψηλά στο φαλακρό βουνό, σχεδόν στην κορυφή του.

— Εγώ θυμάμαι, ανέκαθεν ήμουν ακίνητος, συνέχισε λες και διάβασε την απορία και την απόγνωση. Κάθε φορά που ερχόταν το τοπογραφικό συνεργείο, στόχευαν οι άντρες του σ' εμένα.

»Πίσω μου ήταν η βρύση, εμπρός η καρυδιά και στο ζερβί μου χέρι, σαράντα δυο οργιές σιμά, ο φτελιάς. Πάντα ο πατέρας ήταν ανεβασμένος εκεί, έκοβε τα ψηλά κλαδιά, «να φέξει ο τόπος» έλεγε.

»Εμένα με σημάδευε το συνεργείο στην κεφαλή, λες και ήθελαν να ορίσουν με ακρίβεια τη θέση του μυαλού μου, όμως έλειπε. Ήτανε πάνω στον φτελιά, με τον πατέρα.

»Εκείνος έκοβε κι αυτό πετούσε, μία στον γύρω ουρανό, μία στον τρελό ορίζοντα. Πετούσε· και βλαστημούσαν οι άντρες κάθε τόσο. Κάτι δεν πήγαινε καλά στις μετρήσεις, τη μια με έδειχναν εδώ, την άλλη στο βουνό· όμως, ορκίζομαι ήμουν ακίνητος. Να! όπως και τώρα.

— Ποιο είναι το τώρα; ρώτησε η φωνή κι εκείνος σάστισε.

Θυμήθηκε πως η μητέρα είχε πεθάνει κι ερχόταν μόνο τα δειλινά στο σπίτι. Έλεγε, «τώρα που έγειρε ο ήλιος, είναι η ώρα να ποτίσω τα λουλούδια». Ο πατέρας είχε μια τρύπα στον πνεύμονα και του είχαν βάλει οι γιατροί έναν σωλήνα να τραβάει τον αέρα που περίσσειε· κάποια στιγμή θα θρέψει, βεβαίωσαν, όμως ο πνεύμονας ήταν από λάστι-

χο καμένο, ο πνεύμονας. Και τριβόταν, τριβόταν, ώσπου ήρθε το θαύμα κι έθρεψε, όμως κι αυτός είχε πεθάνει, άλλη φορά. Τότε, που φώναζαν όλοι της κλάσης του είκοσι πέντε «φουρνέλο» και τον κατεβάσανε με σχοινιά στο πηγάδι· δεν ήταν πηγάδι, τελικά, ήτανε στο χώμα λάκκος.

— Ό,τι έχω να πω θα το γράψω τώρα, επέμενε.

Και πήρε μια μαύρη πλάκα κι άρχισε να ζωγραφίζει πουλιά. Και κάθε που τελείωνε, αυτός χαιρόταν· και τα πουλιά πετούσαν και ύστερα η πλάκα ήτανε πάλι μαύρη, ώσπου έκλεινε τα βλέφαρα, να ξαποστάσει, κι έρχονταν τότε οι λέξεις στο όνειρο κι έπαιρναν θέση. Και σχημάτιζαν ένα ποίημα οι λέξεις που και αυτό πετούσε.

Κι έτσι μιλούσε το τώρα από το παρελθόν, έτσι μιλούσε κι απ' το μέλλον. Και η Λιόλια, νέα κι όμορφη, ροβόλαγε στο σκιερό μονοπάτι· και πήγαιναν και γύριζαν τα βλέμματα με λαχτάρα. Κι ερχόταν ο έρωτας άχρονος από το παλιό ρουμάνι και τα πουλιά γύριζαν πίσω στη μαύρη πλάκα· είχανε εκεί τη φωλιά τους.

— Ό,τι έχω να πω θα το γράψω εδώ, είπε.

Και ήταν το εδώ μια ήσυχη αμμουδιά. Κι αυτός ξυπόλητος βιάδιζε πάνω στα παλιά του ίχνη, μην τον ιδεί κανείς μ' αυτό το πέλημα το σκληρό και δεν τον καταλάβει και πει πως άλλος τριγυρνά μες στο καταδικό του. Και ήτανε το εδώ στον χάρτη, βόρεια δεκαπέντε, δυτικά τέσσερα. Ήτανε μετρημένο από παλιά κι ο χάρτης ανεξίτηλος στον βράχο χαραγμένος.

Σ' εκείνη την αγάπη όλα είχανε τόπο, είχαν και χρόνο. Ύστερα ήρθε το κύμα, και οι θάλασσες ξεχείλισαν και χύθηκαν μες στις ψυχές. Και χάθηκε, εκεί, το θαλασσινό φιλί, όλα τα θαλασσινά φουρτούνιασαν μέσα στις άλλες μέρες.

Εκείνης

Το βελούδο

— «Όταν μεγαλώσεις, δε θα σε παίζω!» του είπε.

Κι αυτός που είχαν πετρώσει οι αιώνες το κορμί του, ένωσε τα λόγια χάδι. Κι αναδούτηκαν εντός του επιθυμίες απωθημένες στα έγκατα. Και μόλο που αισθάνθηκε την απειλή της νέας ψευδαίσθησης, χαμογέλασε. Κι έβαλε πάλι ν' ακούσει τη φωνή. Και ήταν η δεύτερη πιο βελουδένια από την πρώτη καθώς μύθος λευκός ύφαινε τον ιστό του. Κι έμοιαζε εκείνη από μακριά να στέλνει τη δροσιά της, και ύστερα από σιμά του. Ήθελε πολύ να αγγίξει την ύπαρξή της, όμως φοβόταν μην και λυθούν τα μάγια της χαράς και γίνει αυτή αγέρας.

Πάνω στην αιώρηση του δισταγμού τον πρόλαβε.

— «Μείνε παιδί!».

Τότε θυμήθηκε το αρχαίο ζωτικό και την ευχή του. Και ήρθαν στη σκέψη του παλιά κρυμμένα μυστικά: Απ' όταν έβγαине ολόγιομο το φεγγάρι και μία φορά στις τόσες έπαιρνε μήνυμα από πριν. Φορούσε τότε το παιδικό του πρόσωπο κι έτρεχε στο δάσος. Εκεί στα ξέφωτα συναντούσε τους παλιούς του φίλους. Κι όσο εκείνο στον ουρανό χαμογελούσε, αυτοί έπαιζαν. Ακατάπαυστα, με μια λαχτάρα μη δε χορτάσουν, γιατί ήξεραν ότι ο χρόνος είναι εχθρός της αθωότητας, ο χρόνος.

— Θεέ μου! ψιθύρισε.

Κι ένιωσε την απανταχού παρουσία της αγάπης. Κι αναρωτήθηκε, αυτός που ζούσε μόνος στην ανάμνησή του, αν είναι τούτο θαύμα. Μήπως του επέστρεφε η ζωή όσα του είχε κλέψει; Και πάνω σ' αυτήν τη σκέψη έσβησε μια ραγισματιά απ' τον καθρέφτη. Και είδε σημάδια γνώριμα στο είδωλό του. Και τότε κατάλαβε πως ήρθε εκείνος ο καιρός που είχε ξεγράψει.

Και κλείστηκε για λίγο εντός του να χαρεί. Και ήταν εκεί δέντρα πολλά και πουλιά. Και νερά. Και ήταν εκεί και το παλιό άδειο κορμί, μα δεν πονούσε. Και είχε ένα χέρι στα μαλλιά από λέξεις:

— Σ' αγαπώ!

Και ήταν αδιάφορο αν ήταν όνειρο ή αλήθεια.

Θέλω

— *Ιδού! της έδειξαν.*

Κι αυτή αρνήθηκε να ιδεί, μόνο βυθίστηκε ξανά στα ιερογλυφικά της.

Κάπου κάπου έλεγε λέξεις παράξενες και ονόματα γυναικών και δεν ήξερες αν ήταν των γραφών ή σκέψεις που ηχούσαν προς τα έξω ως δοκιμή σπουδαίου λόγου.

— *Ιδού! της έδειξαν πάλι.*

Κι αυτή γύρισε τους οφθαλμούς και κοίταξε τρυφερά την ψυχή, ωστόσο χάθηκε ξανά το βλέμμα. Πέταξε πέρα μακριά και ύστερα μαζεύτηκε. Και πήρε το πρόσωπο την όψη φεγγαριού μισοσβησμένου.

— «Δε θέλω να κάψω την καρδιά, το μυαλό θέλω να πυρπολίσω!».

Καθώς είπε τα λόγια που 'μοιαζαν αγάπης, έλαμψε η ομορφιά. Και όσο ο στοχασμός έδινε βάθος στο νόημα, αγρίευε. Ήταν απειλή και υπόσχεση, κάτι σαν ηδονή βαθιά και θάνατος.

— Δεν είναι έρωτας αυτός! πρόσθεσε.

Όμως, εγώ ήξερα πως θα ρίξει τα μαλλιά στο παραθύρι όταν ζευγαρώσουν οι κατακτήσεις του νου και δε θα έχει τίποτα άλλο να ποθεί. Εκεί φευγάτη στα πορτοκαλί σύννεφα, και ύστερα σιωπηλή ιχνηλάτης της ερήμου, και λύτρια αινιγμάτων, και ερμηνεύτρια παλιών χρησμών, πυρπολητής ψυχών και πόθος.

— «Θέλω να γυρνάω, ίσκιους να βρίσκω και γαλάζιο για να ξεδιψάω. Τ' ακούς;»

Ηχησαν τα λόγια ως λάμψη ατσαλιού· και ως ένωση ο ήχος να δημιουργεί χρώματα και φως, είδα πως διάλεξε εμένα. Κι ένωση ταραχή γλυκιά και φόβο.

Ξεκίνησα να πω, μα με πρόκανε. Και βυθίζοντας όλο το παράφορο εντός μου, μίλησε αυτή:

— «Μες στο μυαλό σου θέλω να χωράω!».

Κι ένωση ξανά ταραχή· και φώλιασε μια τρυφερότητα παντού. Αισθάνθηκα το άγνωστο να με καλεί. Φαινόταν η περιπέτεια πρόκληση και τ' άγραφο κρυφή λαχτάρα. Και ως είδα τη θέλησή μου να ακολουθεί και την ψυχή μου να πάλλεται, προσίλθα, σχεδόν πειθήνιος. Εκείνη γέλασε:

— Θά 'ρθεις εδώ μ' όλο τον οπλισμό σου! είπε.

Και τότε κατάλαβα: θα είναι και ο άλλος μαζί, αυτός που κρύβεται εντός μου να προφυλαχτεί από τις ζηρασίες του Θεού και των ανθρώπων το μένος. Και ύστερα, συνήθως στο μικρό σουρούπο, κατεβαίνει τη δροσερή πλαγιά τραγουδώντας μύθους παράξενους που μιλούν για πόνο αφόρητο, μα λίγο πριν τελειώσουν, αναπάντεχες ελπίδες ξεχύνονται από παντού και δεν ξέρεις αν είναι αυτό μοιρολόι θανάτου ή δοξαστικό Αναστάσεως. Αυτά μου κάνει ο άλλος και δεν μπορώ ν' αναπαυτώ στη σύμβασή μου. Εγώ το ξέρω, είμαι από λάσπη καμωμένος. Και ώρες ώρες θρυμματίζεται· κι αν έρθει ο άνεμος την κρίσιμη στιγμή θα γίνω σκόνη.

— *Ιδού! της είπα.*

Και καθώς αισθάνθηκα ότι όλα όσα έγιναν, κι αυτά που στοχάστηκα, ήταν η τελετή της προετοιμασίας, διάβασε τη σκέψη μου και χαμογέλασε. Κι άφησε τα χείλη να μισανοίξουν. Και ήταν όμορφα, κόκκινα και υγρά. Και τα μάτια ήταν όμορφα. Και το χέρι, σμιγμένο, μετέδιδε παλμούς και χτυποκάρδια. Και είχε αρχίσει το ταξίδι, σ' όλα τα περασμένα, στα τωρινά και στα μελλούμενα.

Και ήταν σίγουρο πως θα καώ! Κι έμοιαζε να μ' αρέσει.

Τα παρόντα κείμενα στηρίχθηκαν σε ποιητικές ανταλλαγές με την εκλεκτή φίλη Κατερίνα Κοσμά. Με την άδεια της ποιήτριας χρησιμοποιήθηκαν στο κείμενο στίχοι της που έχουν τεθεί εντός εισαγωγικών.

Υστερόγραφο

«Ελα» μου λέει και τρέχει βαθιά στο πυκνό δάσος.

Λάμπει στα μάτια της μια υπόσχεση, σταματάμε στη μέση του πουθενά, ανοίγει μια πόρτα μυστική, μπαίνουμε στον παράδεισο.

«Μην ξεχάσεις το σύνθημα» μου λέει, «ποιο σύνθημα;» τη ρωτώ. «Το υστερόγραφο» μου απαντά και μου θυμίζει το πρώτο φιλί. «Μου αρέσει να χάνομαι μαζί σου».

Την πλησιάζω και την κοιτώ, λαμπυρίζουν στα μάτια της θαλασσινά νερά, χάνομαι κι εγώ στους βυθούς της, γίνεται λευκή σε μαύρο φόντο. «Θα παίξουμε» λέει ξανά, δείχνει τον έρωτα και τον θάνατο, «στα όρια» μου φωνάζει, «αν με νικήσεις θα σου δοθώ, αν σε νικήσω θα μου δοθείς».

Μένουμε εκεί, μετέωροι και ισόπαλοι, χυνόμαστε ο ένας στον άλλο, «ό,τι σε υψώνει στους ουρανούς, θα σε βυθίσει στο μαύρο πηγάδι», ποιος μίλησε;

Απόκριση καμία· πώς να λογαριάσεις τον κίνδυνο μες στην απέραντη ηδονή; Ακούγεται κραυγή δυνατή, σπάει το κύμα κι ανθίζει ευδαίμων η εποχή της επιθυμίας, ώσπου, ξυπνώ μια μέρα άλλη, αλλόκοτη, πάω στο δάσος, μόνος, λέω το σύνθημα· ακινησία. «Πού είναι ο παράδεισος;»

Έρχεται αυτή, «τον έκλεισα» μου λέει και φεύγει φορώντας την πέτρινη μάσκα· ποτέ δεν έμαθα.

Ω! φως μου ακριβό

Και βγήκε αυτή ψηλά στο παραθύρι του κόσμου κι ακούμπησε. Και χύθηκε απ' τα χείλη άηχη η θλίψη. Κι ως να τραγούδησε αιώνες εκεί, για μια στιγμή ξεχάστηκε. Και ήταν παντού και πουθενά. Κι έμοιαζε να βυθίζεται το βλέμμα εντός της· και μετά να επιστρέφει μακριά. Και φάνταζαν όλα να τα στοχάζεται χωρίς να βλέπει, να τα πονά δίχως να νιώθει, όλα να τ' ανασαίνει.

— Μάιρα! τη φώναξε κι αυτή επέστρεψε.

— Είπα να γίνω πουλί! γέλασε κι έδειξε, πέρα, την κεφαλή στη λευκή έρημο.

Και ύστερα, έσπασε πάλι το χορό.

— *Τα πιο όμορφα ποιήματα ζούνε στον βυθό, συνέχισε.*

Κι αυτός την κοίταξε βαθιά στα μάτια για να γευτεί την πρώτη ανάγνωση, να τη γευτεί.

— Δεν είμαι ξένος!

— Δεν είμαι ξένη!

Έμοιαζε να το νιώθουν δίχως να το εξηγούν. Έμοιαζε να το ξέρουν. Ωσάν να ήταν φυλαγμένη καιρό η αλήθεια, ώσπου να μελώσει ο καρπός, να λιώσει στις γλώσσες τους.

— Κοίτα μη μου χαθείς εκεί στους βυθούς που κολυμπάς και γίνεις θεά!

Μίλησε εκείνος. Κι έπεσε αυτή σε συλλογή γαλήνια. Και με τη σιγουριά του ανθρώπου που υπέταξε τον φόβο είπε:

— *Το νιώθω καμιά φορά. Είναι όλα τόσο ακέραια εκεί. Μια μήτρα που μας δέχεται ξανά και ξανά. Κι εμείς, σχεδόν αβαρείς. Άνωση, ένωση! Είναι η εντυχία τέτοια πλημμύρα που ξυπνάει την ενόρμηση του θανάτου.*

Αυτά ως είπε, γύρισε αλλού τον σκοπό:

— Ω φως μου ακριβό!

Ένωσε αυτός γλυκιά λιγοθυμιά και αρπάζοντας τις λέξεις καθώς ανάβλυζαν, έστειλε μήνυμα:

— Κάνε τον θάνατο τραγούδι και περίμενε. Σε αγαπώ!

Και εκείνη έλαμψε. Και ψηλά από τη φωτογραφία τού χαμογέλασε. Έμοιαζε χρυσαφένια.

— Μην σκορπιστείς στα ανώφελα φοβάμαι φως μου!

Έτσι του μίλησε.

Φάνηκε τότε πως είχε συντελεστεί το θαύμα. Και γύριζε πίσω η ζωή να φέρει όσα χρωστούσε. Και πλημμύρισε την ψυχή τους ένα κύμα άγνωστο. Και δεν είχε όνομα το αίγιμα, ηχούσε όμως όμορφα.

Και είπε αυτός:

— Θα κλείσω στη σιωπή μου αυτό το μυστικό, ώσπου να βρω τα λόγια.

Και του 'στειλε αυτή το χάδι:

— Άγγελε!

Κι όσο, ουράνιος, βυθιζόταν στο απύθμενο εκείνη συνέχισε:

— *Κρίνα ολόλευκα στις θίνες!*

Γύρισε τότε και είδε τη θάλασσα παντού. Να αναδεύει ουρανό και όνειρα. Και ήταν εκεί γαλάζιο και πράσινο το σύμπαν. Και μίκρυνε, μίκρυνε, ώσπου έγινε μια σταγόνα που κρύφτηκε στο βλέμμα.

— Τώρα! του φώναξε.

Κι αυτός τη φίλησε γλυκά και ύστερα κολύμπησε στον βυθό της. Και φάνηκε το σμίξιμο να σφραγίζει το τέλος· και η μήτρα που ρούφηξε το παρελθόν να αναγεννάει το μέλλον.

Και πέρασε χρόνος πολύς, αιώνιος στις στιγμές του.

Και ήταν ωραίο να το ακούς, ήταν ωραίο να το λες, ήταν ωραίο να το σωπαίνεις. Και ήταν μια ποίηση, εκεί, που δεν την όριζε κανείς. Μοιραία και ευτυχής, ωσάν αγάπη.

Μια, ανύποπτη, ποιητική συνομιλία με την εξάριετη φίλη Μαρία Μαργαρίτη μου έδωσε την έμπνευση για αυτό το κείμενο. Διασκευάστηκαν λόγια της εκλεκτής ποιήτριας και ορισμένα, τα οποία σημαίνονται με πλάγια γραφή, χρησιμοποιήθηκαν αυτούσια.

Το γήινο όνειρο

— *Είσαι πλέον ευτυχής;*

Η ερώτηση ήχησε πρώτα μέσα του, ύστερα ακούστηκε ψηλά απ' το στερέωμα.

Κοίταξε δίπλα του το λευκό σύννεφο, πάνω τον ήλιο τον ανίκητο και απ' το γαλάζιο θώρησε τις γήινες στοές. Κι όλο το μαύρο κάρβουνο ήρθε ξανά στη θύμψή του. Και η ανάσα η ασθματική· και το βαθύ πηγάδι. Κι ο αντίλαλος από τις εφτά ρεματιές· και τα βουνά που κάρφωναν τις αιχμηρές κορφές τους στα πλευρά του. Και οι ορφανές φωλιές.

Κοίταξε ξανά τα μακριά σχοινιά της γιγαντιαίας αιώρησης· και τα φτερά της φαντασίας του είδε· κι εκείνη την επίμονη παλιά βροχή που νότιζε τις σκέψεις του θυμήθηκε· και τον άνεμο που λυσομανούσε τις τρυφερές του μέρες.

— *Το όνειρό μου! σκέφτηκε.*

Κι άκουσε πάλι την ίδια φωνή να επιμένει.

Ερχόταν τώρα από τον πέρα ορίζοντα, στην αρχή σιγανή και ύστερα δυνατή· και μετά πολλαπλή, εκκωφαντική κι αφόρητη. Μα πριν του διαρρήξει τα τύμπανα, γλύκαινε πάλι, γινόταν ψίθυρος· κι άφωνη σιωπή γινόταν. Και πλημμύριζε όλο το μέσα του· έμοιαζε ωκεάνιο στο βαθύ, ουράνιο στο απέραντο.

— *Το χρυσαφένιο μου!*

Χαμογέλασε. Όπως οι γαλήνιοι χαμογελούνε στη θλίψη τους. Αγκάλιασε το λευκό· και το ξάστερο αγκάλιασε και όσα εποίησε θώπευσε με αγάπη. Και κίνησαν τα

χείλη για να πουν. Και καθώς δεν είχε νόση καμιά της ευτυχίας, γύριψε τη σταγόνα στον άνεμο να υγραθούνε τα σύμφωνα.

Άνοιξε έπειτα έναν έναν τους παλιούς πάπυρους και διάβασε πάλι τους χρησμούς. Και είχε φωτιστεί η αλήθεια τους, είχε θριαμβεύσει η προφητεία τους. Όμως, σ' όλα τα υστερόγραφα μια αινιγματική γραφή μιλούσε για τη μοναξιά που θα θεριέψει στη δικαίωση. Και δεν είχε μέτρο αυτή να συγκριθεί με καμιά άλλη, γιατί ήταν του ονείρου αυτή η μοναξιά.

Σήκωσε το βλέμμα. Ο άλλος κατάλαβε κι έγενε στον χρόνο να έρθει, να τον πάρει πίσω. Μα πριν σφραγίσει την επιστροφή πάλι τον κοίταξε.

— *Όχι! του είπαν τα μάτια του, όχι! του είπε και η κραυγή του.*

Κι αφού πέρασε η αστραπή της απειλής, ψύχασε. Γιατί ήξερε, στα υψηλά δοκίμαζε η ζωή τις επιθυμίες του. Αν ήταν να κινήσει πάλι, για αλλού θα κίναγε, για αλλού. Πάνω στη σκέψη του τον πρόλαβε η φωνή.

— *Πήγαινε εκεί!*

Την είδε. Φορούσε εκείνο το ωραίο χαμόγελο, έμοιαζε, έμοιαζε, μα ήτανε και άλλη.

Γύρισε και τον κοίταξε. Και έμεινε αυτός ακίνητος στην έκτασή του. Σηκώθηκε τότε στις μύτες των ποδιών της και τον φίλησε.

— *Έρχομαι να σε οδηγήσω!*

— *Μα πού να πάω πάλι;*

Δεν πρόλαβε να αποσώσει τη σκέψη του και ήρθε άλλη φώτιση από ψηλά. Και κατάλαβε.

Ανάστροφα θα γύριζε τον δρόμο πίσω· να φέρει το όνειρο στη γη του.

Είχε τη φλόγα ακύμαντη στο βλέμμα και τη γαλήνη των χρόνων του. Και τον καλούσε.

Άπλωσε χέρι και θυμήθηκε το παλιό άγγιγμα. Κι αυτή την κράτησε τη νοσταλγία στη χούφτα της.

Κι άρχισαν πάλι να βαδίζουν στις παλιές πλατείες σκορπίζοντας χρυσόσκονη από το βάθος του ουράνιου θόλου.

Κι εκεί που κοιταχτήκανε ξανά για να σιγουρευτούν πως είναι αυτοί, ακόμα αυτοί, την είδε στη φωτογραφία. Κι άστραψε η μνήμη στο παλιό χαμόγελο.

Και καθώς αισθάνθηκε την αθωότητα να ζωγραφίζει στα χείλη της την ευτυχία, λαγάρισε ο νους κι όλο το θολό των περασμένων έγινε πια διάφανο.

Κι όσο το βλέμμα έστελνε αγάπη, τόσο αποκτούσε μεγαλειότητα η απώλεια, βάθος η συντριβή, απεραντοσύνη το όραμα.

— Δεν είμαι εγώ, δεν είσαι εσύ.

— Είμαι κι εγώ, είσαι και συ.

Ήξερε. Δεν γύριζε για να κρυφτεί, ούτε να κρύψει· γύριζε να φωτίσει και να φωτιστεί.

Για μια στιγμή ένιωσε να λιποψυχεί κάνοντας λογαριασμό με τα χρόνια που του έμειναν. Ύστερα τεμάχισε τις ώρες σε χιλιάδες στιγμές κι ένιωσε την απεραντοσύνη του ελάχιστου να γιγαντώνει την ελπίδα του.

— Είναι ο έρωτας εδώ!

— Είναι! απάντησε αυτή και ήτανε άλλη.

Έμοιαζε, έμοιαζε, μα ήταν άλλη. Ξυπόλητη κατέβαινε τις σκάλες, χορεύοντας τον πλησίαζε· και τον κοιτούσε, τον κοιτούσε, λες κι ήθελε να του δώσει τη φλόγα της, να βγει εκεί να ζεσταθεί και να ζεστάνει, να πυρπολήσει, να πυρποληθεί.

Τότε φάνηκε να διαρρέει το νόημα· και ήταν εμπρός, ήτανε πίσω, ήταν εδώ, ήταν εκεί· και το σήμαντρο τον καλούσε.

— *Είσαι εντυχής;*

Άκουσε πάλι τη φωνή, χωρίς το «πλέον»· και ήξερε ότι αγχρειαστο ήτανε το «ναι», αγχρειαστο και το «όχι».

Και είδε την Απουσία στον Ουρανό του να τον αποχαιρετά· και είδε τη σκέψη του τη μοίρα να ορίζει.

Και είδε το όνειρο στη γη να περπατά.

Λευκό, αγνό, ανυπόδπτο.

Σεναριακά - Ι

Εισβάλλουν κάτι λέξεις απείθαρχες, καταλαμβάνουν μέρος του εγκεφάλου μου, αδρανοποιούν την καρδιακή λειτουργία, ελέγχουν τα δάκτυλα, τα μάτια, τα πλήκτρα, μεταμορφώνονται σε ποίημα φριχτό.

Ξυπνώ, βρίσκω την αγάπη νεκρή, «εσύ τη σκότωσες» μου λένε, «όχι!» απαντώ με οργή «εγώ μάζεβα άνθη στους αγρούς».

Γελούν σαρκαστικά, μου δείχνουν έξω την έρημο, έρχομαι από το βάθος κρατώντας ένα μαχαίρι ματωμένο, «δεν έχετε απόδειξη καμιά» τους ρίχνω την κακία μου, όμως έρχομαι από την έρημο πάλι κουβαλώντας τη νεκρή στους ώμους μου.

«Είναι αντικατοπτρισμός» κραυγάζω στην απελπισία μου, δεν προλαβαίνω άλλη εκδοχή, πέφτει βαριά η σιδερένια θύρα, σφραγίζει η πύλη, μένω στην έρημο με τη νεκρή που με κοιτάει λυπημένη.

Ανήκεις στο τραύμα σου

— *Ταξίδεψες στο άχρονο του ονείρου! μου είπε.*

Και καθώς γύρευα να βρω σημάδι, αυτή συνέχισε:

— *Δε σε αναγνωρίζει η μνήμη!*

Τότε εγώ ταραχτήκα. Κι επειδή χρόνια πολλά μες στην ορφάνια μου δεν ήξερα πατρίδα, ύψωσα ικεσία βουβή και απορία. Και κύλησε χρόνος πολύς, αιώνιος στη στιγμή μου. Και είδα προορισμούς λαγαρούς κι αφετηρίες διάφανες καθώς έδωσε νόημα κρυστάλλινο αυτή η ρήση σε ερωτήματα αρχαία. Όμως, ήταν ακόμα πελώρια η ανάγκη. Κι έμοιαζε αυτή με παράπονο. Κι άλλες φορές με απελπισία. Τι είχα γυρίσει τον κόσμο τον επάνω, αμέτρητες φορές, ως και τον κάτω· κι αυτόν τον είχα σεργιανίσει. Και πουθενά δεν έβρισκα σπίτι, λιθάρι. Κάπου να γείρω το κορμί να πω κι εγώ, «εδώ ανήκω».

Και σαν να ήχησαν οι σκέψεις μου, ήρθε αυτή κοντά μ' αγάπη. Και θώπευσε τα μαλλιά μου τρυφερά· και την ψυχή μου θώπευσε σταλάζοντας γαλήνη:

— *Ανήκεις στο τραύμα σου!*

Και τότε εγώ έκλεισα τα μάτια μου, εγώ. Και ήταν ωσάν να πήρα δύναμη Θεού· κι όρθωσα ξανά την ύπαρξή μου, την ώρα ακριβώς που πλησίαζαν οι άλλοι απελπισμένοι κι έπρεπε να ανάψω τον λύχνο μην και χαθούν σ' εκείνες τις παράξενες ρωγμές που είχε ανοίξει ο χρόνος. Και είδα κλαδί στο μαύρο να ριζώνει. Έμοιαζε μ' άγιο κλήμα.

— Ποια είσαι εσύ; τη ρώτησα κι αυτή μου χαμογέλασε. Κι όσο φώτιζε όλο και πιο πολύ το χαμόγελο, έσβηνε η μορφή. Και ήταν λευκό το τοπίο. Σαν όνειρο άλλου ονειρору. Και εκεί που με πλημμύριζε γλυκά μια ψυχία απέραντη, ρώτησα πάλι:

— Και τώρα πώς θα την αντέξω τόση αγάπη;

Τι είχα μάθει έρμος να γυρνώ. Κανείς να μη νογά την ύπαρξή μου. Και ήταν αυτό πιο τρομερό από τον άλλο αφανισμό, τον κρύο.

— Και τώρα, αυτό το θαύμα μου πώς θα το ζήσω τώρα; Κι ακούστηκε από μακριά φωνή που με περιγελούσε:

— Πάλι με πόνο!

Όμως δεν έμοιαζε αυτή η φωνή σκληρή. Ούτε οι λέξεις. Μόνο ηκούσαν τρυφερά, ως πείραγμα από ανάμνηση παιδική. Κι ας σήμαιναν νοήματα βαριά.

Τότε κατάλαβα πως είχα διαβεί για πάντα την πύλη. Κι ανήκα πια σ' αυτήν την πολιτεία όπου βασιλεύει η γνώση η βαθιά και η αλήθεια. Όπου καμιά αυταπάτη δε χαρίζει υποσχέσεις. Και καθώς το σκέφτηκα αυτό καλά, ένιωσα να λιποψυχώ:

— Μη φεύγεις! εφώναξα.

Μα ήταν πια αργά. Στο άλλο ξέφωτο, μακριά, μου κούνησε μαντίλι.

Και σαν ημέρεψε η ψυχή, σήκωσα κι εγώ τα δυο μου χέρια χαιρετώντας. Και ήταν ο μόνος χωρισμός που δεν πονούσε. Γιατί, όσα δεν είχαν ειπωθεί είχαν εννοηθεί. Κι ερώτημα αναπάντητο δεν είχε μείνει.

Κοίταξα τότε κι εγώ μες στον υγρό καθρέφτη. Και ήταν εκεί η λύπη. Και μια αντανάκλαση παράξενη που άλλαζε χρώματα.

— Κάπου σε ξέρω! φώναξα.

Και καθώς η φωνή δεν είχε σπαραγμό, ούτε την αγωνία
πια, ένιωσα να αποχωρούν τα γήινα που με κρατούσαν.
Και είδα τα παιδικά μου βουνά να με καλούν, εκεί που μια
ζωή με διώχνανε. Και είδα το άγιο κλήμα να απλώνεται
παντού και από το τραύμα μου να στάζει διάφανο νερό.

Και ήξερα, τώρα ήξερα!

*Το παρόν κείμενο βασίστηκε σε ποίημα της φίλης Στέλλας Γεωρ-
γιάδη, που μου το αφιέρωσε. Τα με πλάγια, εδώ, γραφή της ανήκουν.*

Αντί

Βγαίνω στον κήπο να της δώσω ένα φιλί και μian ευχή.
Δεν είναι εκεί.

Με περιμένει ένας χειμώνας.

— Εγώ! εγώ θα κλαδέψω τις τριανταφυλλιές, του λέω.

— Είσαι νεκρός! μου απαντάει λυπημένος.

— Γιορτάζει η αγαπημένη μου! επιμένω, έχω δικαίωμα
στα τριαντάφυλλα.

Με κοιτάει στα μάτια, παίρνει την παγωνιά του και
φεύγει.

Ανθίζει τότε στη μοναξιά ένα χαμόγελο.

Ερμίνα

— Είμαι η Ερμίνα! μου λέει.

— Πού ξέρω εγώ; της απαντώ.

— Συναντηθήκαμε την περασμένη νύχτα.

— Εγώ έλειπα την περασμένη νύχτα.

— Κι εγώ έλειπα.

— Ε! τότε, θα είσαι το κορίτσι που κρύφτηκε στην τριανταφυλλιά του κήπου. Σε θυμάμαι. Διαμαρτυρόσουν λέγοντας ότι δεν είχε κανένα δικαίωμα στον ουρανό εκείνη η φωτεινή σφαίρα.

— Δε διαμαρτυρόμουν, έκλαιγα.

— Έχεις δίκιο, είχα εκλάβει εκείνα τα αναφιλητά ως διαμαρτυρία. Αλήθεια γιατί έκλαιγες;

— Μα γιατί δε μου χάιδεψες τα μαλλιά.

— Δε σε ήξερα!

— Δεν ήταν ανάγκη να με ξέρεις, το πρόβλημα σου ήταν ότι δε με έβλεπες.

— Μα, ήταν σκοτεινά στον κήπο.

— Δεν ήταν σκοτεινά στον κήπο.

— Ναι! είχε φεγγάρι ο κήπος. Όμως, ήταν κόκκινα τα χέρια σου. Θυμάμαι, σε πλήγωσε η τριανταφυλλιά.

— Όχι! Αυτό το κόκκινο το φέρνω μαζί μου από παλιά, ήταν το δώρο σου.

— Είχαμε γνωριστεί ξανά;

— Ο ταχυδρόμος, όταν ήρθε φέρνοντας εκείνο το μαχαίρι με τη φιλντισένια λαβή, με βεβαίωσε πως ήταν δώρο σου.

— Μα ποια είσαι;

— Καμία! Η άλλη έλειπε.

— Τώρα θυμάμαι, είχα χαρίσει, παλιά, ένα μαχαίρι. Πού ήταν εκείνη;

— Στον ουρανό.
— Είχε πεθάνει;
— Όχι! Τραγουδούσε ένα βράδυ και καρτερούσε. Και εκεί, καθώς τ' αστέρια τρεμόπαιζαν, έφυγε. Περπάτησε στον ουρανό και χάθηκε.
— Εσύ; Για να σε δω, της μοιάζεις! Όμως, αυτήν την έλεγαν Μαρίνα. Της άρεσε να της χαϊδεύω τα μαλλιά.
— Τι άλλο θυμάσαι;
— Έκλαιγε!
— Γιατί έκλαιγε;
— Έλεγε πως θα με χάσει.
— Κι εσύ τι έλεγες;
— Δεν ήξερα τι να πω.
— Τώρα ξέρεις;
— Όχι!
— Κι έζησες τόσα χρόνια χωρίς απάντηση;
— Επέζησα! Τι απέγινε το μαχαίρι;
— Χάραξα μ' αυτό τις φλέβες ενός δέντρου.
— Πού;
— Να! εκεί στον κήπο.
— Οδήγησέ με!
»Α! τη νιώθω τη γραφή στα δάκτυλά μου, όμως δε βλέπω. Τι είναι αυτό το ρευστό που κυλάει πάνω μου;
— Είναι το δάκρυ!
— Πού βρέθηκε εδώ αυτό; Ποια είσαι;
— Η Μαρίνα!
— Δε σε γνωρίζω.
— Συναντηθήκαμε την περασμένη νύχτα.
— Η περασμένη νύχτα είναι η μισή ζωή μου, πότε ακριβώς συναντηθήκαμε και πού;
— Συναντηθήκαμε στον κήπο, τότε που κρύφτηκα στην τριανταφυλλιά.

— Ποια είσαι;
— Η Ερμίνα!
— Α! τώρα σε θυμάμαι. Συναντηθήκαμε στον κήπο,
την περασμένη νύχτα. Ήθελα πολύ να χαιδέψω τα μαλ-
λιά σου, όμως εσύ έκλαιγες.

Στην άκρη της γλώσσας

— Έχεις στην άκρη της γλώσσας το ψεύδος, του είπε.

Κι αυτός ξαφνιάστηκε. Γιατί εκεί, στην άκρη της γλώσσας, κρεμόταν μια λέξη. Κι αυτή δεν είχε έννοια καμιά, ούτε ψευδή, ούτε αληθή. Έμοιαζε με επιθυμία. Όμως, τίποτα δε ζητούσε αυτή η λέξη. Γιατί δεν ήταν γέννημα του νου, ήτανε μία ανάσα. Μια άνοιξη. Ένα κελάδημα απδονιού. Ήταν η αθωότητα η λέξη. Ηχούσε ως κρύσταλλο που ετοιμάζεται να δεχτεί την πιο λαμπρή του καθαρότητα από χέρια όμορφα και εκείνη την ώρα ο κρίνος άνοιγε ως νυχτολούλουδο. Και ήταν φως παντού, παράταιρο για τέτοια λόγια. Και δεν είχε σύννεφο πουθενά τον ουρανό να σκοτεινιάσει.

Ταξίδεψε πολύ, τους άλλους καιρούς, τακτοποιώντας παλιές εκκρεμότητες.

Σαν έφτασε εδώ, είχε τη γαλήνη του ανθρώπου που ήξερε:

— Δεν είναι πρόπον να ζητάς, μήτε να κρύβεις.

Στην αρχή, όταν την ένωσε αυτήν τη σκέψη, κάπου τον κάρφωσε. Το πήρε για αδικία.

«Θά 'ρθει» έλεγε «ο καιρός οπού θα παίρνεις». Στα γκρίζα του, αυτή η απαντοχή καλά τον κράτησε. Όμως, καθώς συμβαίνει σ' όλους που βαθιά πονούν, έμαθε στο χωρίς, μέχρι που πέρασε κι αυτό. Κι έγινε ύστερα ανάγκη η ελευθερία. Τι δεν μπορούσε τίποτ' άλλο να γευτεί, πάρεξ αυτό που του 'διναν με την ψυχή.

— Δε μ' αγαπάς!

Αυτήν τη φορά δεν του μιλούσε εκείνη. Έμοιαζε να έρχονται οι λέξεις ως ψιχάλες μακρινής βροχής.

Κι αυτός που είχε όλη την απόγνωση στο στέρνο ρωτούσε τότε ικετεύοντας· κι αυτή τον βεβαίωνε πως είναι αυτό ένα γινάτι, ένας εγωισμός που περιφέρεται πληγωμένος.

Έφυγε, με την ανάμνηση των δακρύων της ως αναπάντητο ερωτηματικό. Κι έσκαβε, έσκαβε, χρόνους πολλούς, κι έβρισκε παντού εντός του μια αιμορραγία.

Κι εκεί, μακριά απ' το φως, στα ανήλιαγα, έπαιρνε όρκο.
— Είναι δική μου! έλεγε, και ας με πεθαίνει.

Και ήξερε πως δε χρειάζεται όνομα αυτό το κύμα που σ' αρπάζει πάνω στον πνιγμό και είναι το μόνο που ελπίζεις να σε σώσει.

Ήρθαν πολλά και πέρασαν. Τα ανάξια τα σάρωσε η λήθη. Όμως, εκεί στα απόκρυφα μεγάλωνε ο καημός:

— Δεν ήταν ψεύτικος αυτός ο σπαραγμός!

Και επειδή δεν είχε πια σε ποιον να το φωνάζει, το 'κλεισε μέσα του το δίκιο. Και καθώς πορεύτηκε στα τρίσβαθα της ύπαρξής του γυρεύοντας την αθανασία του έρωτά του, έμαθε πια όλους τους κυματισμούς ελεύθερους ν' αφήνει.

— *Δεν είναι ο πόθος βιαστής, ούτε το πάθος!*

Χαμογέλασε στην ανάμνηση όλων των φονικών επιθέσεων, όταν τα λόγια ασυλλόγιστα άρπαζαν τα μαχαίρια και έσταζε από το κορμί πηχτός ο πόνος, ερυθρός. Θυμήθηκε τις ερινύες για τα δικά του ραπίσματα και χαμογέλασε ξανά.

— *Έχεις στην άκρη της γλώσσας το ψεύδος, του είπε.*

Κι αυτός συνήλθε από την έκστασή του. Και βλέποντας στην άκρη της γλώσσας του μέλι ξανθό να στάζει, σιώπησε. Και χαμήλωσε πολύ το βλέμμα. Μην και φανερωθεί η αλήθεια του.

Γιατί αυτά δεν ήταν παιγνίδια του μυαλού, μα της καρδιάς· κι αυτή μονάχα ήξερε το εάν, και το πότε.

Άλλα

α.

Έπλεκε, έπλεκε· και χιλιάδες κουβάρια έστελναν νήμα στις βελόνες· και στο πάτωμα έρρεε πολύχρωμη εσάρπα.

Έρρεε στις σκάλες, έβγαινε στη δημοσιά, έπαιρνε το τρένο, ανέβαινε στην πλαγιά και ύστερα δρόμο τον δρόμο κατηφόριζε προς τη θάλασσα.

Έτρεχα εγώ να συναντήσω το θαύμα που 'μοιαζε με ανθισμένο λιβάδι, ξηλωνόταν αυτό και αμέτρητες κλωστές τυλίγονταν στον λαιμό μου.

— Μπ! Θα με πνίξει η αγάπη σου, φώναζα.

Όμως αυτή έπλεκε, έπλεκε, ήταν μακριά μου, δεν άκουγε.

— Μπ! Θα με πνίξει η σιωπή σου, φώναζα.

Όμως αυτή έπλεκε.

β.

Και καθώς έσταξε ξανά η αλμύρα της αγωνίας του, είδε ότι δεν είχε άλλο λευκό για να μιλήσει. Τράβηξε τότε την κλωστή κι άρχισε αράδες αράδες να ξηλώνει τα χρόνια του. Και όπως τυλίχτηκαν στα πόδια του τα περασμένα, δεν είχε πού αλλού να απλώσει την ύπαρξή του.

Εκείνη την ώρα, μες στην απόγνωση, ακούστηκε ήχος βαθύς. Κι άρχισε να διαλύεται όλη η αλληγορία.

Κι έμειναν μόνο κάτι λεξούλες ασήμαντες να τον θυμίζουν.

Το λευκό πανί

Γράφει, γράφει, ποθεί και γράφει, πονά και γράφει, στοχάζεται και γράφει, αγαπάει και γράφει, έρχεται μετά σ' εμένα ξέπνοος, ξένος, άλλος, με βάζει και υπογράφω και ύστερα χάνεται.

Αυτός ο Άλλος σήμερα παράξενα μου μίλησε, ήταν ωσάν να παραφρόνησε:

Δε λέω, έφτασες έως εδώ ιδιόρρυθμος. Θα μπορούσε αυτό να θεωρηθεί απλή γραφικότητα, ωστόσο εγώ του δίνω την αξία του.

Όμως, η ποιητική σου τέχνη πρέπει επειγόντως να απαλλαγεί από τη λύρα του σατανά. Ναι, ναι, είναι του σατανά πλέον αυτά τα όργανα που ήταν κάποτε στα χέρια του Θεού. Στην πραγματικότητα όλη αυτή η μουσική αγαλλίαση των ήχων σου είναι ένα απλό παραισθησιόγόνιο.

Οι λέξεις πρέπει να ηχούν μόνο τους φθόγγους τους και ως σύνθεση φωνητικού κύματος να αποτυπώνουν στον εγκέφαλο νοήματα. Όλα τα άλλα είναι διαδικασίες που τραμπαλίζουν το θυμικό και αποπροσανατολίζουν.

Κι αυτό πάλι το κακό με τις εικόνες των στίχων σου επειγόντως πρέπει να καταπολεμηθεί. Δεν επιτρέπουν οι καιροί μακρινά ταξίδια και φαντασιώσεις. Η μόνη επιτρεπτή εικόνα είναι η εικόνα ενός λευκού πανιού που προσωρινώς κρύβει την ασχήμια του τοπίου, έως την αποκάλυψη.

Το ποίημα είναι ένας εκτοξευτήρας μαχαιριών. Δεν τα αξιολογούμε τα μαχαίρια με βάση την ομορφιά της λαβής τους ή τη φόρτιση της μνήμης. Τα αξιολογούμε με βάση

την αποτελεσματικότητά τους. Οφείλουν να καρφώνονται δεισιδύοντα βαθιά στο σώμα του στόχου.

Δε λέω, εσύ ύμνησες αρκούντως τη ζοφερή πραγματικότητα. Σχεδόν έως τα όρια της ασφυξίας τύλιξες τη γραφή σου στην ανθρώπινη ύπαρξη. Όμως, τελικώς, η λύρα σου, άλλοτε κρυφή κι άλλοτε φανερή κι αδιάντροπη, γεννούσε παραμύθια. Πότε μ' αυτήν τη λύπη τη μεγάλη που κρύβει μέσα της μιαν ύψιστη ηδονή, πότε με τα μικρά ρήγματα λευκού μέσα στο μαύρο, πότε με το παραλήρημα του ονείρου.

Γι' αυτό σου λέω, τέρμα! Η φρίκη είναι άμουση και η ποίησή σου πρέπει να απαλλαγεί απ' αυτόν τον ρυθμό που γαλννεύει. Οφείλεις να τη σεβαστείς αυτήν τη φρίκη, να αφαιρέσεις το λευκό που την προστατεύει, να την παραδώσεις γυμνή και αγνή ενώπιον του πάσχοντος.

Θα πεις τώρα: «Τι θα κάνω, θα γράφω λέξεις μόνο με σύμφωνα;» Αν δεν υπάρχει άλλος τρόπος, θα φτάσεις έως εκεί. Μπορεί και να σχηματίζεις στο χαρτί ιδεογράμματα, αρκεί να μην εξάπτουν τη φαντασία, να μην ανακαλούν μνήμη καμιά, να μην προκαλούν μυϊκή σύσπαση ουδεμία. Τα σύμφωνα είναι τα όπλα σου· και οι θόρυβοι.

Αναρωτιέσαι αν θα αρέσουν τέτοια ποιήματα; Αδιάφορο. Η ποίηση δε γράφεται για να αρέσει. Στην πραγματικότητα ούτε και οι δικοί σου λυρισμοί αρέσουν, αλλά να, χαϊδεύει η μουσική τούς βασανισμένους, λένε «κοίτα να δεις κι άλλοι είναι φαρμακωμένοι». Αυτή τελικώς είναι η αισιοδοξία των μελανών σου στίχων, αρκούντως επικίνδυνη ψευδαίσθηση. Ωστόσο, είναι πολύ πιθανόν να αρέσουν, διότι οι άνθρωποι εκτός από την επιθυμία τους να επιστρέψουν στον απολεσθέντα παράδεισο, έχουν την επι-

θυμία να συμβιβαστούν και με την ιδέα της ευτελούς και γήινης ζωής τους. Οι τύψεις, οι τύψεις να είναι ο στόχος των φθόγγων σου, δηλαδή των μαχαιριών. Να μην κουνιέται ματοτσίνоро στο τέλος, μηδέ φυλλαράκι κανένα. Να ακούγεται εκείνος ο ήχος από το γρατσούνισμα στα λεία τοιχώματα και να προσπερνούν οι άλλοι εθισμένοι.

Με καταλαβαίνεις ή πρέπει να πω και άλλα; Τι λες, μοιάζει αυτό με θάνατο; Μα δε μοιάζει, είναι. Και η αποστολή της ποίησής σου είναι να μετατρέψει τη φριχτή αναμονή του σε διαρκή παρουσία...

Η άγνωστη λέξη

Έρχεται μια λέξη άγνωστη.

— Κάνε με ποίημα, μου λέει.

— Μόνη σου εσύ μπορείς να γίνεις ποίημα;

Δείχνει ένα σύμφωνο υγρό.

— Να 'χα τουλάχιστον το νόημα!

Μπαίνει αυτή στο νου μου και χαμογελά:

— Το νόημα μου είναι κρυφό!

Καθώς το αίνιγμα ζωηρεύει, μου 'ρχεται μια φώτιση.

— Τα συμφραζόμενα!

Με πλησιάζει, φαίνεται πως θέλει να αποκαλυφθεί:

— Καμιά άλλη δεν ήρθε ποτέ στην αυλή μου, μου ψιθυρίζει. Τη βλέπουν λευκή, νομίζουν πως έχω εκεί ένα κρυμμένο φεγγάρι που φωτίζει τους ασβεστωμένους τοίχους. Σιμώνουν αργά ακροπατώντας, όμως, παράξενο, μόλις με δούνε φεύγουν. Φεύγουν, ξανάρχονται, να βρουν το θάρρος. Αλλά, αιώνες οι άλλες μένουνε παιδιά κι εγώ μονάχη, παρθένος λέξη κι άγνωστη.

Την ακούω προσεκτικά. Νιώθω συγκλονισμό βαθύ.

Πάλι καταλαβαίνει τα μύχια. Με κοιτάει ίσια, εκεί που βγαίνει η πρώτη σκέψη.

— Εγώ το ξέρω, μου λέει, εσύ με ψάχνεις στα άγραφα.

— Στα άγραφα; γελώ. Μα, εσύ έχεις σώμα, φωνήεντα πολλά και σύμφωνα όμορφα, μιλιά έχεις, μόνο το νόημα σου λείπει.

— Σου λείπει, με πειράζει.

Νιώθω το δίκιο της, της γνέφω, ναι:

— Η γνώση δεν είναι προϋπόθεση της ύπαρξης. Αιώνες τώρα οι άνθρωποι παλεύουν με τ' άγνωστο. Κι όσο

βαθιά βυθίζονται στα μυστικά του, τόσο απύθμενο προβάλλει αυτό στον νου και στην ψυχή τους.

— Τώρα στοχάζεσαι σωστά, μου λέει.

— Ωραία, παραδέχομαι, όμως πώς θα γίνεις ποίημα, μόνη και άγνωστη;

Δεν απαντά. Στην αρχή νομίζω ότι ζυγίζει μία μία τις λέξεις που θέλει να πει. Γρήγορα όμως καταλαβαίνω πως το βλέμμα της έχει εισχωρήσει εντός μου και στο εξής μόνος μου εγώ θα απαντώ.

*

— Τι είναι λοιπόν το ποίημα; αρχίζω.

— Σύνολο λέξεων!

— Αλληλουχία εικόνων!

— Μουσική!

— Ήχος υπέρηχος!

— Φως ορατό!

— Υπόηχος!

— Αόρατο χρώμα!

— Ταλάντωση συναισθημάτων!

— Σιωπή!

Βγαίνουν ένα ένα τα ποιήματα από τις κίτρινες σελίδες με ενθουσιασμό, μπορεί και με κρυμμένη απόγνωση, μιλούν.

— Ατμόσφαιρα!

— Κελάδημα πουλιού!

— Φιλί!

— Αγάπη!

— Ποτάμι!

- Θάνατος!
- Νόμισμα!
- Έρωτας!
- Εισιτήριο!
- Μνήμη!
- Θάλασσα!

Η άγνωστη λέξη με κοιτά. Σπιθίζουν τα μάτια της μια κρυμμένη χαρά.

Όλο και πιο πολύ ο ορισμός συμπυκνώνεται στο νόημα μιας λέξης, χάνεται στο αίνιγμα. Κι όσο συλλογίζομαι στα βαθύτερα, αισθάνομαι την επιθυμία του άηχου μεσημεριού.

— Μην είναι η απουσία;

— Όχι, αυτή ηχεί ανυπόφορα. Ασπρόμαυρη, με χείλη που στάζουν κόκκινο, με μουσική άλαλων πνευστών. Δεν είναι η απουσία το ανύπαρκτο. Εισβάλλει από παντού, μετράει τον βηματισμό μου. Έχει στην τσέπη της μεταλλικά μέτρα ακριβείας, άλλα για την παιδική δρασκελιά, άλλα για το τσακισμένο βήμα, άλλα γι' αυτό το αργό σύρσιμο στα μελλούμενα. Είναι η οιονεί παρουσία, γλυκιά κι αμείλικτη. Δεν είναι ποίημα.

Η άγνωστη λέξη ακόμα με κοιτά. Κρύβει το βλέμμα μια γαλήνια προσμονή. Λες πως θα φανερωθεί τώρα όλη η συντέλεια των πραγμάτων. Και θα λάμψουν οι ασβεστωμένοι τοίχοι αυτόφωτοι, χωρίς τη συνδρομή του λαθραίου φεγγαριού. Και θα μεγαλώσουν τα παιδιά πίσω απ' τον φράχτη. Και θα αποκτήσει η λέξη νόημα μέσα στα συμπραζόμενα. Λες, μόνο λες, γιατί τα ποιήματα επιμένουν μέσα από τις κίτρινες σελίδες. Και φαντάζουν όλα να αντιστέκονταν στο προγραμμαμένο. Και θέλουν να

ζαλιστεί η Πυθία παράφορα, να μην υπάρξει χρυσμός
καλύτερος απ' τα δικά τους αινίγματα.

Ορθώνεται εκεί κι ένα επιφώνημα.

— Είμαι εγώ το ποίημα, Αχ!

Μία λέξη μικρή, συντονισμένο κύμα.

— Φύγε εσύ, φωνάζουν στην άγνωστη.

Αυτή χαμογελά.

— Κάνε με ποίημα, πάλι μου ζητά.

Κλείνω τα μάτια, έρχονται από παντού χρώματα, ήχοι,
φως, μυρωδικά. Σκύβω και γράφω:

— Αλόια..

Ο πορτοκαλί ίσκιος

— Πάρε τον ίσκιο μου! φώναξε.

Και γύρισε αυτός να ιδεί. Και ήταν μακριά. Εκεί στα βόρεια. Ακολουθούσε τα σημάδια του ελαφιού.

— Ποια είσαι; τη ρώτησε.

Κι ακούστηκε γάργαρο το γέλιο:

— Η Λατρεμένη!

Τότε θυμήθηκε το ξένο χάδι στα μαλλιά. Και εκείνες τις νύχτες που άκουγε θρόισμα νεράιδας στα ποιήματά του. Κι έτρεχε εκεί που άφηνε αυτή το άρωμά της. Και χαμογελούσε, γιατί πίστευε πως την άλλη φορά θα την προλάβει. Όμως, τα ξωτικά της αγάπης φεύγουν και έρχονται, δεν ξέρεις πότε. Και μήτε κανείς ποτέ δεν έγραψε μαρτυρία διαφορετική.

Ύστερα, χτύπησε τα πλήκτρα ρυθμικά κι έστειλε μήνυμα:

— Δύσε μου τον ίσκιο σου!

Μιλούσε εκείνη την ώρα για έναν ίσκιο μυθικό που γύρευε. Και είχε πει αυτή πως ψάχνει τον δικό της. Και πέταξε το μήνυμα ψηλά κι απάντηση δεν ήρθε.

— Ας περιμένει ο ίσκιος, είπε και μάζεψε τα σύνεργα της τέχνης του, ένα λευκό χαρτί και μία πένα.

Και πριν να κλείσει το μελανοδοχείο, μίλησε εκείνη, δεν ξέρουμε από πού:

— Πάρε τον ίσκιο μου!

Ερχόταν κρυφά στο ποίημα. Κάθε φορά που οι άλλοι έφευγαν.

Ήταν μακριά. Εκεί στα βόρεια. Κι ακολουθούσε τα ίχνη του ελαφιού μέσα στο χιόνι. Κι όπως τη φώτιζε από μακριά ένα αστέρι, φαινόταν λυγερόκορμη, γαλάζια. Και ήταν, τη μια φορά, νύχτα λευκή που την τύλιγε, την άλλη, ήλιος που χρύσιζε τα μαλλιά της.

Κι αυτός δεν ήξερε αν είναι εδώ το εκεί ή το εδώ εκεί, γιατί ένιωθε την ανάσα της καυτή να τον πλησιάζει. Στο ένα βήμα η ξέρα του, στο άλλο βήμα χιόνι. Τη μια στιγμή το όνειρο, την άλλη η αλήθεια. Και τον καλούσε, τον καλούσε. Και δεν ήξερε αν του ζητούσε ένα φιλί ή ένα ποίημα. Μόνο που το ένιωθε πως έπρεπε, έτσι κι αλλιώς, να βυθιστεί εντός του και εντός της.

— Πάρε τον ίσκιο μου, πάρε τον από μένα.

Πλησιάζε. Κι έβλεπε. Και φώτιζε τη στιγμή ένας ήλιος που ήταν στη γη· και οι ίσκιοι σχηματίζονταν στον ουρανό. Στην αρχή δυο. Ύστερα ένας. Και καθώς η φλόγα τύλιξε τα κορμιά στο σμίξιμο, έγιναν αυτά διάπυρα. Και ο ίσκιος πορτοκαλί και όμορφος. Και μακρύς στον θόλο του Θεού. Κι ακούστηκε ο έρωτας να ηχεί καθώς έγειραν στο λευκό. Και δεν μπορούσες να ξεχωρίσεις τα γήινα από τα ουράνια, τις ζωές από τις ψυχές, τον ίσκιο απ' τα σώματα. Κι ως είδαν όλοι το θαύμα, ένωσαν χαρά· και κανείς δε ρώτησε για το αίνιγμα. Κι όταν ακούστηκε η ηδονή κάτω στη γη και πάνω ψηλά στον ουρανό, μια γαλήνη βαθιά κυρίευσε τον μακρινό βορρά· και ένα φως πολικό άστραψε έως τον νότο.

Ο κλῆρος

Βάζει το χέρι στα τυφλά.

— Ένα! φωνάζει.

— Πάλι το ίδιο όνειρο.

Έρχεται την άλλη μέρα.

— Ένα!

— Πάλι το ίδιο ποίημα.

— Εγώ το ξέρω, λέει αυτός.

Πέφτει μια αφωνία. Μένει μια ακόμα απαντοχή. Να κουραστεί ο μέσα ρυθμιστής, να αστοχήσει. Κάνει να φύγει.

Τον καλούν:

— Πάλι να 'ρθεις.

Γνέφει το ναι και φεύγει. Μένουν αυτοί, σφαλούν τα βλέφαρα. Θα περιμένουν.

Χάνεται ο χρόνος, χάνεται. Πάνε σε άλλο τόπο.

— Δύο, τους λέει, χαίρονται.

— Όλια! φωνάζουν, όλια!

Κανείς δεν ξέρει τι θα πει.

— Δύο και όλια! όλοι.

Μα πάνω στη μικρή χαρά, πέφτει μαχαίρι. Ανοίγει ο μαύρος πάπυρος.

— Θεέ μου!

Φόβος κακός κι απόγνωση, χωρίς καμιάν ελπίδα.

Σηκώνεται εκείνος θαρρετά, τραβάει στη λεπίδα.

— Μην! του φωνάζουν, μην!

— Είναι το θέλημά της, λέει.

Στρέφονται οι άλλοι, τη ρωτούν.

— Είναι το θέλημά μου.

Νιώθουνε τώρα ταραχή. Μαύρη η προφητεία.

Πάλι το ένα, είν' το γραφτό. Απόψε είναι το θαύμα.

Ἦρθε αυτή απ' τα παλιά να τον ελευθερώσει. Τρίζουν τα
ικριώματα. Ἐρχεται αυτός με την κουκούλα.

Εκεί στη λύπη τους ξυπνούν. Γυρίζουν πίσω, είναι μο-
ναχοί, τρίβουν τα μάτια τους και περιμένουν. Ἐχει περάσει
η μέρα.

Πάνω που τους κουράζει η προσμονή, τον βλέπουν, κα-
ταφτάνει. Βαδίζει προς τον κλήρο. Τώρα το χέρι υψώνεται
αντί να βυθιστεί στη μοίρα.

Μοιάζει να συλλογίστηκε πολύ, δείχνει ξαστερωμένος.

— Ένα! φωνάζει, ένα!

Στέκεται, δίνει μια, λύνονται όλοι οι κλήροι.

— Ένα!

Γελούν και λάμπουν, λάμπουν και γελούν.

— Ίδιο το όνειρο! ένα το ποίημα! λένε.

— Το δύο είναι ο θάνατος!

— Ένα και ζει και δω και ρο, ένα και ζείδωρο!

Πρώιμο

— *Και τώρα; Πού να πάω τώρα;*

Είδε εμπρός του δρόμους πολλούς, ωστόσο, πράγμα παράξενο, όλοι οδηγούσαν στον ίδιο προορισμό. Και δε θα ήταν αυτό το τραγικό. Διότι εν τέλει η ενδιάμεση ποικιλία είναι που προσφέρει την ηδονή.

Όμως, αυτός ο ομοιόμορφος προορισμός ήταν η ίδια η αφετηρία. Και τούτο τον τσάκιζε καθώς αισθανόταν όχι μονάχα τη ματαιότητα της πορείας, αλλά και την ανελέητη ανάγκη της επανάληψης. Βεβαίως είχε την επιλογή, στην πρώτη επιστροφή, να ξαπλωθεί φαρδύς πλατύς στον ίσκιο του και να αφήσει τα χρόνια να διαβαίνουν αυτά απ' το κορμί του. Την είχε, θεωρητικώς. Διότι στην πραγματικότητα, κάθε που πήγαινε να βουλευτεί, έρχονταν κάτι διάβολοι στη σκέψη του, ίδια καλοκαιρινή σκνίπα μέσα στην κάψα.

Άφησε τους δρόμους και έτρεξε στον υγρό καθρέφτη. Ήθελε πολύ να κοιταχτεί καθώς φοβόταν μήπως ο καιρός έπνιξε την παλιά χωρίστρα και ήταν ανάγκη αυτός να είναι ευπαρουσίαστος για κάθε πιθανό συναπάντημα. Ενοούσε ότι όποιος και να τον συναντήσει, γυναίκα, ζώο, ανθός ή άνεμος, όφειλε να παρουσιαστεί ως ον κατοικίδιο κι όχι του λόγγου άγριο έμβιο. Αλλά, παρά την άπνοια του μεσημεριού, το νερό τρεμόπαιζε συνεχώς και το είδωλο δεν έπαιρνε μορφή ή μάλλον αποκτούσε ύπαρξη διαταραγμένης όψης.

Για μια στιγμή φοβήθηκε μην του σαλέψει ο λογισμός κι έτρεξε στο πηγάδι. Άλλο και τούτο εκεί. Είχε κατεβεί μες στο νερό ένα αλλόκοτο πρόσωπο, έμοιαζε με φεγγάρι που γελούσε. Έσκυψε να τ' αγγίξει και τότε χάθηκε το νερό.

και το φεγγάρι χάθηκε· και ήταν εκεί μια οπή κατακόρυφη, πρισματική. Βάλθηκε να σχεδιάζει κυλίνδρους στο μυαλό του. Έπρεπε επειγόντως να αντικαταστήσει αυτό το ανάρμοστο πρίσμα. Όλα τα πηγάδια είχαν το σχήμα του κύκλου στην τομή τους, κι όλο το άδειο του δεν είχε ακμές, μονάχα την οριακή περίμετρο του εγγεγραμμένου.

— Ω, τι βλασφημία κι αυτή!

Ύψωσε τα χέρια σε θέση αιώρησης πτηνού κι άρχισε να γυρίζει αργά, ώσπου το μέτωπό του έδειξε τον Βορρά. Και ήταν ωσάν να ρούφηξε το πεδίο το άδειο πηγάδι, γιατί στη θέση που έχασκε το κενό ήτανε τώρα άνθη και νερά· και η παλιά χωρίστρα καθρεφτίστηκε στη μικρή λίμνη· ήταν εκεί μες στον δρυμό της μαύρης κεφαλής του. Ωστόσο, παρά τη θετική εξέλιξη και την ύπαρξη δυνατότητας ευτυχούς τέλους, το ερώτημα επανήλθε δριμύτερο:

— Μα ποιος ο δρόμος;

Όμως δεν είχε χασμουρητό και πλήξη η επανάληψη καθώς οι δρόμοι είχανε στο μεταξύ όλοι σβηστεί· και γύρω γύρω είχαν ζωγραφιστεί λόφοι πολύχρωμοι. Κι εκεί που πήγαιναν να σμίξουν, άφηναν ένα πτυχωτό πέραςμα που έφευγε, έφευγε και ελευθέρωνε μια υποψία θάλασσας στην προοπτική του. Μπορεί και να 'ταν ουρανός που εγκλωβίστηκε στο βλέμμα καθώς αργά κατέβαινε από τον Θεό στο χώμα.

Το χέρι

Στέκεται εκεί, καταντικρύ στη δύση. Βάφει ο ήλιος πορτοκαλί τον ουρανό και της γελά, βάφει τα μάτια της.

— Το χέρι!

Ακουμπάει την ομορφιά της στην παιδική αμυγδαλιά και με κοιτά.

— Εγώ, μου λέει, και ο βασιλικός μου.

Γεμίζει αρώματα μεθυστικά η οθόνη μου.

— Θεέ και Κύριε! τι θέλω εγώ σ' αυτόν τον μύθο;

Πίσω πατώ.

— Μην είσαι πλάνη των αισθήσεών μου; τη ρωτώ.

— Είμαι το όνειρό σου.

Λογχίζομαι.

— Όχι, δεν είναι ύπνος.

Με καλεί, ψάχνω να την αγγίξω, χάνεται, σβήνει το φως.

— Το φεγγάρι! ηχεί η σκέψη μου στη νύχτα.

Δεν έχει αστέρια αυτή η μαύρη. Σκόρπιες πυγολαμπίδες μαρτυρούν την ύπαρξή μου.

— Πού πήγες;

Νιώθω την ανάσα της στον λαιμό μου, βυθίζομαι.

— Ποιο παρελθόν μου με καλεί;

Τρέχω στο πρώτο που μου υποδεικνύει το ένστικτο. Είναι εκεί ένα αλώνι.

— Δεν είχα τέτοιο στα νιάτα μου, φωνάζω.

Κοιτώ καλά, δεν είναι αλώνι, είναι σκηνή προγονικού θεάτρου.

— Ο κύκλος!

Γυρεύω στα τυφλά το κέντρο, νιώθω ένα χάδι τρυφερό, λυγίζω.

— Δεν είσαι εδώ, μου λέει η γνώριμη που 'μοιαζε με φωνή, είσαι στο μέλλον.

— Πίσσα κι αυτό; ρωτώ με απόγνωση, έρχεται η μέρα πίσω πάλι, κρυφός ο ζωοδότης χρυσίζει το σύννεφο.

Τη βλέπω να μου γελά.

— Εγώ και η γαρουφαλλιά μου, λέει.

Χύνεται μια ευτυχία παντού.

— Το χέρι!

Στηρίζει το θαύμα μου το χέρι.

Άνοιξα το παράθυρο

Άνοιξα το παράθυρο -να μπει το σύμπαν ανθισμένο- και ήταν το σύμπαν αυτή· και με ρωτούσε:

— Να έρθω ως στρόβιλος ανέμου ή ως χελιδόνι πρόωρο;

Και είπα:

— Έλα ως στρόβιλος· να με σκώσεις.

Και πλησίαζε η μέρα οπού το άλλο θαύμα. Κι αίφνης ωρίμασαν οι άγουρες ελπίδες.

— Μπορώ ξανά;

— Μπορείς!

Πήρα τότε την πένα κι άρχισα να γράφω. Και τούτα τα γραφόμενα δεν είχαν παρελθόν. Δεν είχαν μέλλον. Δεν είχαν τίποτα. Έμοιαζε κάθε λέξη να προστίθεται στον στρόβιλο και να χάνεται. Κι ένιωθα το ποίημα τη μια να με ρουφά, την άλλη να με χορεύει.

— Άγγελε!

Έγραφα, έγραφα και όλο ανέβαινα· και ήταν το χέρι της που με κρατούσε. Χέρι ζητούσα εγώ να με σκώσει, να στηθώ κι αυτό το χέρι ήτανε φτερό και με πετούσε.

— Αγαπημένη!

— Το ποίημα θα το γράψουμε μαζί.

Αυτά μου έλεγε και μου κατέβαζε αστέρια να διαλέξω. Κι εγώ της στόλιζα τα μαλλιά· και ήταν αυτή το ποίημα. Και με πήγαινε, με πήγαινε να με εμβαπτίσει στη δική της ανάμνηση. Κι άρχισα τότε να θυμάμαι δίχως να πονώ. Κι ένιωσα την αγωνία του μελλούμενου να χάνεται στον ουρανό μου. Και ήθελα να ρωτήσω:

— Ποια μοίρα σκόρπισε τόσα επίμονα ερωτηματικά;

Όμως, ο χορός στροβίλιζε το κορμί και η ψυχή μου άδειαζε την άχρηστη νύχτα.

— Μην είναι ετούτο όνειρο;

— Είναι!

Έτσι μου μίλησε κι άκουσα τη φωνή της ανακατεμένη με γέλιο χαρούμενο:

— Ποτέ δε θα ξυπνήσεις!

Άνοιξα το παράθυρο και μπήκε αυτή ωσάν το χελιδόνι.

— Ήρθα να αναγγείλω την Άνοιξη! μου χαμογέλασε.

Και είδα το σύμπαν ν' ανθίζει στα λόγια της· και γύρεψα τα μηνύματα να τα πω στην πηγή τους. Και βγήκε το φιλί απ' την καρδιά, κρεμάστηκε στα χείλη· εκεί τη γεύτηκα τη χαρά μου.

— Και πού θα χτίσεις τη φωλιά; τη ρώτησα και χύθηκε αυτή στην αγκαλιά μου.

Και γυρνούσαμε από το όνειρο του στροβιλισμού σε μιαν επίγεια ευτυχία.

— Όλα θα γίνουν ως ανταμοιβή για ό,τι αντέξατε μες στον μακρύ χειμώνα.

Αυτά ακούστηκαν από μακριά, λόγια Θεού. Και τότε άφησα έναν στεναγμό ν' ανέβει απ' την ψυχή μου:

— Δεν κυβερνάνε πια παντού οι ανόητοι αυτόν τον κόσμο.

Και καθώς πήρα δύναμη από την απρόσμενη δικαίωση, την κάλεσα να βαδίσουμε.

Και περάσαμε όλες τις γνώριμες λεωφόρους. Πιάσαμε, ύστερα, τα σοκάκια τα παλιά. Κι αφού αφήσαμε παντού, όπου πονέσαμε, ένα λουλούδι, πήραμε τον δρόμο για τους λόφους. Και ήταν ηλιόλουστοι οι αγροί και η Άνοιξη στόλιζε παντού με χρώματα τη σκηνή. Είχε φως τούτο το όνειρο και δεν μπορούσε κανείς να μας ξυπνήσει. Γιατί η επιθυμία είχε ξεπεράσει το πεπερασμένο και η ουτοπία χαμογελούσε δικαιωμένη.

Άνοιξα το παράθυρο -να μπει το σύμπαν ανθισμένο- και μπήκε αυτή ως άνεμος, ωσάν πουλί και ποίημα.

Ασημί

Και καθώς ο ήλιος βασίλευε, είδα στη θάλασσα τον χρυσαφένιο δρόμο.

— Από εδώ πηγαίνουν στον ουρανό; τη ρώτησα.

Ήταν μισή φωτεινό αίνιγμα, μισή σκοτεινό μυστήριο, γυναίκα.

— Από εκεί έρχομαι, μου είπε.

— Ποια είσαι;

Έπιασε τη φλογέρα, δίπλωσε τα πόδια στον κομμένο κορμό του αρχαίου δέντρου, όρθωσε το κορμί και τραγούδησε. Και χύθηκαν οι μελωδίες στο στερέωμα: ύμνος ζωής, χαιρετισμός κι ελπίδα.

— Εσύ μη φύγεις!

Ήταν ωσάν η πρώτη μου· μέσα σε ολάκερη ζωή, η πρώτη μου φορά που κάποια κάτι μου ζητούσε.

— Είσαι η γυναίκα της βροχής! ανέκραξα.

— Είμαι η γυναίκα της λύπης, μου χαμογέλασε και μου 'δειξε μακριά στον ασημένιο ορίζοντα μιαν απουσία.

Και καθώς είδε το τρυφερό άστραμμα μες στο θολό μου βλέμμα, άνοιξε τη χούφτα της και άφησε στο σούρουπο δυο πλιαχτίδες.

— Τις έφερα από εκεί!

Απόμεινα να την κοιτώ· κι ο ήλιος όλο κατέβαινε. Και γινόταν ο θαλασσινός δρόμος πορτοκαλί και ύστερα κόκκινος. Και όπως βυθίστηκε ο ήλιος, πέρα μακριά, ο δρόμος σβήστηκε. Όμως, τον είδα σε λίγο ξανά· φεγγαρένιο στα μάτια της.

— *Από εδώ πηγαίνουν στον ουρανό; τη ρώτησα ξανά.*

Γέλασε αυτή και χάρηκα· όλο το σύμπαν χάρηκε.

— *Έλα! μου φώναξε και μ' άρπαξε απ' το χέρι.*

Και μ' οδηγούσε, με οδηγούσε πίσω σ' αυτά που είχα αφήσει. Μα είχαν όλα νόημα πια. Είχανε χάδι και φιλή, υπόσχεση ακριβή· είχανε φως, είχαν αγάπη.

Η γυναίκα της βροχής

Αν μπορούσε ένα δελφίνι να την πάει βαθιά στον ωκεανό και ύστερα, σε ξένους τόπους. Σ' όλες τις πρωτεύουσες του κόσμου να χαθεί. Αν μπορούσε να παραμερίσει το βουνό και να κοιτάξει μακριά στον ορίζοντα.

Όλους τους αγαπούσε κι όλοι την πλήγωναν. Ήθελε συχνά να φωνάξει. Όμως στέναζε. Κι ο σκοτωμένος αέρας την πλημμύριζε.

Βρήκε κάτι κιτρινισμένα χαρτιά και αποφάσισε να ταξιδέψει στο παρελθόν: Πάντα έδινε. Υπάκουη στη μάνα και στον πατέρα. Πιστή στην αναπαραγωγή των αξιών μιας ξεπερασμένης γενιάς. Πιστή στον εραστή, πιστή στον σύζυγο. Πιστή στα κάθε λογής κυρίαρχα μοντέλα. Σκέφτηκε το σώμα της που δύσκολα μπόρεσε να τ' αγαπήσει. Λαίμαργα μάτια κάθε φορά την κομματίαζαν. Και ήθελε, τόσο πολύ, γυμνό το κορμί και την ψυχή της γυμνή να τα δώσει. Όμως ο φόβος την κλείδωνε. Τα χρόνια περνούσαν, με τεράστια κενά ζωής.

Άφησε τα χαρτιά κι αποφάσισε να ταξιδέψει στο μέλλον. Χαμογέλασε για να διώξει τον φόβο. Θύμωσε για να γίνει πιο δυνατή. Μελαγχόλησε στη σκέψη των χαμένων επαναστάσεων που τις ακολούθησε και την ξεστράτισαν, αφού πρώτα την ξόδεψαν. Σκέφτηκε και τα καινούργια προσκλητήρια. Των δελτίων και των ανακοινωθέντων.

Μελαγχόλησε ξανά και βγήκε στους δρόμους. Η βροχή, καυτή, της χάιδεψε τα μαλλιά.

Αν μπορούσε ένα δελφίνι να την πάει βαθιά στον ωκεανό και ύστερα, σε ξένους τόπους. Σ' όλες τις πρωτεύουσες του κόσμου να χαθεί.

Το τούνελ

Ακουμπάει το τυφλό χέρι στον υγρό τοίχο, πιάνει το σχοινί. Βαδίζει με οδηγό τον μίτο που άφησε εκεί στην τελευταία απόδραση.

— *Αριστερά!*

Αυτό δεν είναι επιλογή ενθύμησης αλλά παρόρμηση ενστίκτου.

— *Έχει κατάληξη στον ουρανό;*

— *Μπορεί!*

Αγγίζει τα χείλη του να νιώσει το χαμόγελό του.

— *Οι βεβαιότητες είναι για τους νεκρούς!*

Γλιστρούν τα πέλματα στο λείο. Η εμπειρία του τον βοηθάει να κρατηθεί.

— *Υπάρχει άλλο αίμα;*

— *Υπάρχει.*

Αν βρει τον τρόπο να μετρήσει παλμούς, έχει ελπίδα να ορίσει τον χρόνο. Τον τόπο; Ένας κύλινδρος με δύο βάσεις, η μία υγρή, η άλλη αέρινη, ενίοτε γιατί τις πλιότερες φορές, όταν η προσδοκία πυροδοτεί την επιθυμία, σφραγίζει ο πανικός τη μια, η άλλη βράζει.

— *Είμαι φτιαγμένος από έλλειψη!*

— *Τι του 'λειψε του δημιουργού, ο πηλός ή το φύσημα;*

Ρίχνει ένα βλέμμα στη θολή πραγματικότητα. Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σκότος. Όμως είναι εκπαιδευμένος στην υπεραίσθηση· ορά, ακούει και νογά.

— *Η σπηλιά!*

Αιωρείται το νόημα της λέξης. Δεν είναι δυνατόν. Δεν έχασε τη ζωή του σε μια φυσική τρύπα. Από παλιά διάγει έγκλειστος σ' ένα πηγάδι. Ούτε στα άνω, ούτε στα κάτω, απλώς στα μέσα.

— *Πού είναι οι άλλοι;*

— *Ποιοι άλλοι;*

Ο καθείς και τον κύλινδρό του· ιδιοκτίτης εξ ολοκλήρου του μαρτυρίου του.

— *Και όμως!*

Θυμάται γέλια και χαρές· και σφυρίγματα ενάρξεως.

— *Πότε στ' αλήθεια βρέθηκα εδώ;*

Αδυνατεί· η μνήμη δημιουργεί σε περιβάλλον διαδοχής εικόνων. Οι λέξεις ηχούν, μόνο ηχούν· χωρίς νοήματα.

— *Πότε δραπέτευσα;*

Αναρωτιέται μήπως οι χαρές είναι από εκείνη τη φυγή. Σίγουρα είχε βγει σ' ένα λιβάδι· όμως τον καταδίωκαν υπάρξεις φριχτές κι αόρατες. Είχε γυρίσει πίσω συντετριμμένος και πειθήνιος. Τώρα επιχειρούσε πάλι, με την αί-

σθηση της ματαιότητας. Αυτές οι υπάρξεις πολλαπλασιάζονται σε συνθήκες απροσδιοριστίας.

— *Αν μείνω λίγο ακόμα, θα με κυριεύσουν. Κι αν φύγω από το στόμιο του ουρανού, πάλι θα με γυρίσουν πίσω. Μήπως πρέπει να ριχτώ στην είσοδο της κολάσεως;*

Αλλάζει χέρι στο σχοινί, γελάει σχεδόν θριαμβικά:

— *Μέσω της κολάσεως!*

Ακούγεται η σκέψη στη σιωπή, τρέχει προς τη μεριά που βράζει το νερό.

— *Πού είναι η πύλη;*

Βρίσκει τοίχο υγρό και μια επιγραφή σ' αρχαία πέτρα:

— *Κόλαση είναι μονάχα ο φόβος!*

Καταλαβαίνει· στο πηγάδι ρίχτηκε οικειοθελώς, όταν μια μέρα η επιθυμία του έγινε αφόρητη.

Αλλάζει πάλι χέρι στο σχοινί· βαδίζει προς την έξοδο του λιβαδιού. Να πάρει λίγο φως αμαρτωλό και να γυρίσει πίσω.

Έλα να παίξουμε

— Γράψε! του είπαν.

Όμως έβρεχε πάλι· χρόνια έβρεχε. Στο λίγο που σταματούσε, ξόδευε όλο το φως που μάζευε στο όνειρό του· έγραφε παραμύθια. Ήταν ανάγκη του; Μήπως των άλλων πεθυμιά; Μήπως απόγνωση δική του κι ολονών;

Έβρεχε πάλι κι ένωθε τα κόκκαλα να τον πονούν. Και το μυαλό του τον πονούσε. Και οι λέξεις έχαναν την αξία τους καθώς ξεκολλούσαν από το νόημα το βαθύ ασήμαντα συντρίμια.

— Και τι να πω;

Χαμογέλασε, όπως οι ποιητές στην αφωνία τους ξέρουν να χαμογελούν. Αυτοί που πρώτα έμαθαν την κραυγή, ύστερα το κελάδημα και τέλος τον ήχο της πένας που σκίζει το χαρτί. Πού να βρεθεί μελάνι στην ψυχή τους;

— Γράψε!

Αυτήν τη φορά, την ένωσε τη λέξη ωσάν ευχή. Όμως, είχε σκεπάσει εκείνη τη φωτεινή τρύπα του ουρανού μια ματαιότητα και δεν έβλεπε στο ξέφωτο τη μορφή της. Και καθώς είχε ανέβει στο σύννεφο η γη, δεν ήξερε ποιανού τη σωτηρία ήθελε η φωνή. Και δεν μπορούσε να ιδεί πού 'ναι το δάκρυ, πού 'ναι η βροχή.

Κάποια στιγμή την ένωσε τη λέξη ως στοργή. Ωστόσο ήξερε: Έως εκεί, στην ερημιά του, δε φτάνουνε οι ξένες έγνοιες· στην αναχώρηση μόνο η γαλήνη της μοναξιάς του θα του σταθεί.

— Φτάνει!

Τώρα του φάνηκε πως του μιλούσε το παιδί. Έμοιαζε να 'ναι η φωνή ένα παράπονο και μια οργή· και δεν το ένοιαζε η βροχή.

— Έλα να παίξουμε!

Σεναριακά - 2

«Μεγαλώνουμε όταν ξεχνάμε». Έτσι μου είπε και δεν ήξερε αν πρέπει να βάλει τελεία ή ερωτηματικό. Κι εγώ δεν ήθελα να μεγαλώσω, όμως ήθελα να ξεχάσω, γιατί ξοδεύτηκα πολύ να θυμάμαι και τα περισσότερα χρόνια μου ήταν σκηνοθετημένα.

Ποτέ δεν κατάλαβα τι βρήκαν στη ζωή μου οι ποιητές και την έγραφαν ενώ εγώ κοιμόμουν, την έγραφαν κι όταν ξυπνούσα έπρεπε να ακολουθήσω το σενάριο, ενίοτε ήταν ακατανόητο και πήγαινα στην Πυθία και στις άλλες Ιέρειες, αλλά αυτές μου λέγανε πως έχουν πια πεθάνει και δεν μπορούσαν να δώσουν χρησμό στους ζωντανούς.

Όμως τους εξηγούσα πως πεθαμένος ήμουν κι εγώ. Έτσι μου έδιναν ένα αίνιγμα κι έτρεχα στα λιβάδια, γιατί όλα τα αινίγματα είχαν κλειδί την κόκκινη παπαρούνα· δε θυμάμαι πώς έβρισκα εκεί τις παπαρούνες όλες τις εποχές του έτους, γιατί η σκηνοθεσία ήταν διαρκής. Μόνο αργά τ' απόγευμα, όταν πλησίαζε το δείλι, με άφηναν να παίζω.

Ήταν εκεί κάποιοι διοπτροφόροι που έλεγαν ότι η έλλειψη του παιγνιδιού μπορεί να αποβεί καταστροφική για την απόδοση του έργου κι εγώ ακολουθώντας τους σοφούς έπρεπε να παίζω συνεχώς.

«Μεγαλώνουμε όταν ξεχνάμε» μου έλεγε εκείνη, άλλες φορές ρωτούσε, άλλες φορές το μιλούσε με τη σιγουριά μιας συντελεσμένης πραγματικότητας· και ήταν αυτή πάντοτε νέα, γιατί ο πατέρας στερέωσε μια νύχτα τη σκάλα στον ουρανό, καθώς ανέβαινε, «να με ξεχάσεις» της φώναξε, όμως πήρε η αγάπη την πρώτη λέξη κι έστειλε αλλιώς τη φωνή του, «μη με ξεχάσεις».

Εγώ δεν ήθελα να μεγαλώσω κι έτρεχα πίσω στις ασπρισμένες αυλές, ποιος κλάδεψε φέτος αυτήν την κληματαριά; «Φύγε εσύ» μου έλεγε ο άλλος νέος «εδώ είναι ο δικός μου τόπος».

Έτρεξα στη φωτογραφία της μπτέρας ψηλά στο τζάκι και τότε λύθηκε η πραγματικότητα και μου 'δωσε το μύρο της λήθης.

«Μάνα!» της φώναξα, με κοίταξε μόνο γλυκά και ύστερα επέστρεψε ξανά στην ανάμνηση κι εγώ ανέβηκα στη σκηνή.

«Τέρμα πια!» φώναξα μ' οργή και ράντισα παντού το τοπίο, όμως δεν υπήρχε πλέον κανείς πίσω από τα φώτα, στον τοίχο του παλιού αχυρώνα προβάλλονταν σκηνές από ένα έργο επιστημονικής φαντασίας, εγώ ξεχνούσα και μεγάλωνα, εκείνη έλεγε «μεγαλώνουμε όταν ξεχνάμε», σίγουρη πια και γελαστή.

Της έδειξα κι εγώ στον ουρανό τη σκάλα, ήτανε μεσημέρι, έκατσε αυτή στην πέτρα και λίγο ξεχάστηκε, λύθηκαν τότε τα δεσμά κι άρχισε να μεγαλώνει· κι έμοιαζε η απουσία να γαλννεύει στο σύννεφο.

Θέλω τον φόβο μου

— Ο φόβος! Βλέπεις Νεκταρία, τι ωραία που ηχεί ο φόβος;

Η Νεκταρία είναι πρόσωπο υπαρκτό, όμως αυτή μονολογεί. Πότε κλαίγοντας, πότε σαρκάζοντας, πότε τρελή και πότε γνωστική.

— Βλέπεις Νεκταρία;

Η Νεκταρία κουνάει το κεφάλι της, κάποια στιγμή με συγκατάβαση, ύστερα με απόγνωση.

— Τι φόβο έχει μια φυλακισμένη;

Αυτό αναρωτιέται, άλλο όμως της αποκρίνεται:

— Είναι τρομακτικός ο φόβος σου Μαρία.

Αλλά η Μαρία διαβάζει πρώτα τις σκέψεις των άλλων και ύστερα τη φωνή τους.

— Βλέπεις αυτόν τον μαντρότοιχο; τη ρωτά και δείχνει μέσα της: είναι ψηλός, πολύ ψηλός. Εσύ νομίζεις ότι με προστατεύει. Όμως, κάθε βράδυ, όταν πέφτει η πρώτη σκοτεινιά, να εκεί στη γωνία, κατεβαίνει αυτός και με καλεί: μου λέει, «πάμε». Έχει λυπημένα μάτια Νεκταρία, κρατάει άνθη απ' τους αγρούς στα χέρια του, είναι ο φόβος μου. Θέλω κι εγώ να φύγω, όμως δεν έχω φτερά, «κράτα μου το χέρι» μου λέει αυτός «μαζί θα σκαρφαλώσουμε», μόνη μου, φωνάζω εγώ και τρέχω στην κουζίνα να τηγανίσω πατάτες, αυτός θυμώνει και φεύγει, τον βλέπω δακρύζει πίσω απ' τους κισσούς.

— Όμως έρχεται πάλι.

— Έρχεται, εγώ κοιτάω τα πόδια μου είναι ακόμα αναιμικά, πώς να πηδήξω; Αυτός κουνάει το κεφάλι του, «δεν έχω χρόνο» μου φωνάζει, έχει θλιμμένο χαμόγελο, κρατάει λουλούδια στα χέρια του, γυρίζει πίσω φεύγει. Αυτός ο

τοίχος μέσα μου, τον νιώθω, μεγαλώνει· δεν είναι τοίχος, τάφος είναι, όπου να 'ναι θα με εγκιβωτίσει.

— Είναι ο άλλος φόβος!

— Αυτός Νεκταρία δεν έχει μουσική, δεν έχει ήχο, δεν έχει τίποτα. Μόνο μια άπνοια, Θεέ μου! Θέλω τον φόβο μου!

— Κάλεσέ τον!

— Αυτήν τη φορά καλή μου δε θα 'ρθει.

— Έτσι έλεγε πάντα, όμως γυρνούσε.

— Και τώρα γύρισε, ήρθε στον ύπνο μου χωρίς κεφάλι. «Τώρα είμαι ένας φόβος νεκρός» μου είπε. Εγώ τον σκότωσα Νεκταρία;

Η Νεκταρία σταυροκοπιέται κρυφά, την παίρνει στην αγκαλιά της, η Μαρία ξεσπάει σε λυγμούς:

— Εγώ, εγώ τον αγαπούσα!

Ο χαρταετός

Ήταν παλιά που ήσουν αετός και άνθρωπος, από χαρτί χρωματιστό. Και είχες το σχήμα τ' αστεριού και την ουρά κομψή. Και φύσηξε πολύ εκείνη την ημέρα ο Θεός. Και πέταξες ψηλά. Αλλά δεν έφυγες μακριά.

Κι έκανες κάτι που σπάνια μπορεί να πράξει άλλος αετός. Υψώθηκες με το σκοινί κατακόρυφο πάνω από την κεφαλή μου. Κι έκοβες βόλτες στο γαλάζιο· και δεν είχα ανάγκη από δύναμη να σε κρατήσω. Γιατί αυτό δεν ήταν πέταγμα χαρταετού, ήταν αιώρηση ψυχής! Και έτσι, όπως σε κοίταγα, σ' έβλεπα να μικραίνεις καθώς έγειρα το κορμί στην άνοιξη και άφησα το βλέμμα στον ουρανό. Και έκανα μια ευχή, μη μου τελειώσει το σκοινί και σε χάσω.

Τότε τινάχτηκες ελαφρά, σημάδι πως άκουσες την ευχή. Και επειδή από ψηλά έβλεπες, ήξερες πως τις ευχές τις παίρνει ο άνεμος και τις σκορπά σ' όλες τις απουσίες. Γι' αυτό πήγες και στάθηκες σε μια γωνιά απάνεμη. Και βασίλεψε τότε στο στερέωμα μια ακινησία που έμοιαζε με τη γαλήνη του παιδιού που χόρτασε παιχνίδι. Κι όπως σε κοίταζα, χαμήλωσε το ουράνιο και ήρθε στα μάτια ύπνος, ανάλαφρος. Και δεν ήξερα τότε αν μου μιλάς εσύ, ο αετός, ανάμεσα στους ύπνους μου ή κάποιος άγγελος ψηλά απ' το όνειρό μου:

«Εκεί μακριά» μου είπες «πίσω από εκείνο το βουνό, είναι μια θάλασσα πλατιά που φτάνει ως το άπειρο, εγώ τη βλέπω. Είναι καράβια με πανιά λευκά και κορίτσια χαρούμενα. Σμίγει το γαλανό, το πράσινο, το βυσσινί, όλα τα χρώματα. Λούζουν και λούζονται το φως, ωκεανός και ουρανός, μοιάζει να σβήνει ο ένας μες στον άλλο. Και τα

κορίτσια, αχ! τα κορίτσια, θεές, στη γύμνια κολυμπούν.
Ω! δεν έχω λόγια για να πω των οφθαλμών το θαύμα».

Κούνησες λίγο το κορμί και ύστερα βολεύτηκες στη
γαλήνη της άπνοιας. Κι εγώ δεν ήξερα τι έβλεπες στ' αλή-
θεια και τι παραμυθένιο μολογούσες.

Ήταν παλιά που ήσουν αετός και άνθρωπος, από χαρ-
τί χρωματιστό. Και μέσα στην ευτυχία της φαντασίας,
ήμουν εγώ ο βασιλιάς της κοιλάδας κι εσύ ο ιχνηλάτης
μου στα πέρατα.

Θυμάμαι που άφησα το σκοινί, γιατί είχαμε βρει μέρος,
στο στερέωμα, γαλήνιο και δε φοβόμασταν. Κι έπρεπε εγώ
να φύγω. Όμως, εσύ κάποια στιγμή χάθηκες, όχι γιατί σε
πήρε ο άνεμος, αλλά γιατί μεγάλωσα εγώ· κι αντί να κοι-
τώ ψηλά, βάδιζα σε τούνελ και σε στοές, σε πολυώροφα
υπόγεια κατοικούσα. Και πήρες εσύ των ομματιών σου· να
σώσεις τουλάχιστον τα όνειρά μας στον χαμό.

Ήταν παλιά που ήσουν αετός και άνθρωπος, από χαρτί
χρωματιστό, κι εγώ παιδί.

Δοξαστικό

— Έτσι θα βαδίσουμε, ολημερίς θρηνώντας;

— Όχι!

Καθώς υγρό φιλί με άγγιξε, έδωσε ο λόγος βάθος στο νόημα και διέγραφα όλο τον περασμένο χρόνο. Και είδα παντού χέρι Θεού να σβήνει τις λύπες. Και μια δροσοσταλίδα ολόφωτη.

Και δεν είχα ξανά γνωρίσει τέτοια λάμπη. Και χαρά στο μέσα στήθος άλλη, τέτοια, δεν είχα ματανιώσει.

Και η κληματαριά έσταξε βροχή χρυσή και τίναξα τα φτερά μου στο ξέφωτο. Και ήμουν παιδί στην αλάνα. Και ήταν απόγιομα. Και είχε ακόμα ο ήλιος χρόνο. Και σπκωσα την πέτρα ψηλά· και παίρνοντας φόρα, την τίναξα μακριά. Κι αυτή σφύριξε παράξενα στον άνεμο και ύστερα χάθηκε στον δρυμό. Και ήμουν ο νικητής στο παιχνίδι.

Και τα κορίτσια ήρθαν κοντά κι άπλωσαν τα κεντήματα. Και ύστερα, σαν να μην έφταναν οι βελονιές, χαμογελούσαν· και είχε η κάθε μια στα μάτια της ζωγραφισμένη μίαν υπόσχεση. Κι εγώ μεθούσα στην άργητα. Όσπου να πάει και να 'ρθει το βλέμμα και η απόκριση. Όσπου ν' ανέβει η συστολή ψηλά, να προδοθεί στο άναμμα. Πώς να κρυφτεί το αίμα που τινάζεται; Ο πόθος;

Ήταν απόγιομα και βράδυ δροσερό κι αυγούλα ρόδινη. Και είδα παντού χέρι Θεού να σβήνει τους θανάτους.

Και ύστερα με πήγε αλλού το στριφογύρισμα του χρόνου. Και ήταν εκεί Θεά. Και θυμάμαι ήμουν ακόμα άγουρος, όμως έμοιαζε όλα να τα ξέρω· και όσα συνέβησαν είχαν ξεχαστεί.

Και αυτή με κοίταζε. Μου είπε ότι ερχόταν από άλλη χώρα, όπου νηεί η ανατολή ίδια με το βασίλειμα και η νύχτα νανουρίζει όλες τις έγνοιες. Έβγαλα από την τσέπη μου μια φυσαρμόνικα. Πάίξε, της είπα. Κι έλυσε αυτή τα ξανθά και με τα γαλανά με κοίταζε.

Ήταν πρωί κι έσταζε η φύση την ανάσα της· και τραγούδησε εκείνη. Κι έλαμπε το πρόσωπο, τα μάτια έλαμπαν, γιατί είχε περάσει από παντού η χαρά και η πένα αντί για λέξεις ζωγράφιζε άνθη. Και οι σίγχοι όπως κυλούσαν γίνονταν παφλασμοί και θρόισμα. Και οι ήχοι γίνονταν εικόνες, κορίτσια γίνονταν και πουλιά, και μνήμες χαρμόσυνες, και φιλιά.

Ήθελα

Ήθελα να έχω εδώ τη μάνα μου.

Να στέκεται σε μια γωνιά πλιόχαρη, τη ρόκα της να γνέθει.

Κι εγώ να φυτεύω, να σκαλίζω, να ποτίζω, να θερίζω, να συγυρίζω· να μαγειρεύω τον επιούσιο που της χρωστώ, να της μιλώ:

— Έχει και θάλασσα ο κόσμος μάνα!

Κι αυτή που χόρτασε τα κακοτράχαλα να απαντά:

— Καλά είναι και τα βουνά παιδί μου!

Υ.γ. Βρέχει και στον Παράδεισο μητέρα; έχω απλωμένη τη ζωή, δε θα προκάνω.

Ολόριο

- Θα πάω στο βουνό, μου λέει.
Ακολουθώ το βλέμμα του στο κρύο.
— Τι θα κάνεις χειμωνιάτικα στο βουνό;
— Θα πιάσω ένα παραμύθι.
Χαμογελώ.
— Τα παραμύθια τα σκέπασε το χιόνι, του λέω.
Νιώθω να τον συννεφιάζει μια λύπη.
— Τι το θέλεις το παραμύθι; τον ρωτώ.
— Να το χαρίσω στην αγαπημένη μου, απαντά κι αστράφτει το μάτι του μία χαρά.
— Έλα, του λέω και του δείχνω το μυστικό πέραςμα.
Χυμάει αυτός και χάνεται. Κοιτώ ψηλά και λαχταρώ, κρυφά κρυφά ελπίζω. Ακούω μακρινό φλάουτο· και λύρα ακούω. Και φωνή χαρούμενη:
— Ήταν μια φορά κι έναν καιρό, μία Αγάπη λευκή κι ένα παραμύθι πουλί...

*

- Και τι είναι το «Ολόριο»;
— Παραμύθι.
— Και όνειρο;
— Και όνειρο· και χαιρετισμός και σύμβολο και εικόνα και ήχος και υπέρβαση νοημάτων...
— Ό,τι θέλω είναι το «Ολόριο»;
— Ό,τι θέλεις είναι το «Ολόριο».
— Ωραία! Χρώμα και φως και χιόνι είναι.
— ...

